

Latvijas Banka

1993.

gada pārskats

Rīga 1994

© Latvijas Banka, 1994
Pārpublicējot obligāta avota norāde.
ISBN 9984-9040-0-8

SATURS

Ievads	4
Latvijas Bankas monetārā politika un ekonomiskā situācija valstī	5
Inflācija un cenas	5
Tautsaimniecības attīstība	5
Maksājumu bilance	7
Naudas piedāvājums	8
Procentu likmes	11
Obligātās rezerves	13
Naudas bāze	13
Vērtspapīru tirgus	15
Pāreja no Latvijas rubļa uz latu	16
Fiskālā politika	16
Ārzemju valūtu tirgus Latvijas Republikā	21
Valsts ārējais parāds	24
Kredītiestāžu uzraudzība	25
Jubilejas un piemiņas monētas	29
Monetārās politikas kalendārs	30
Starptautiskā sadarbība	34
Latvijas Bankas struktūra un personāla apmācība	35
Latvijas Bankas bilance 1993. gada 31. decembrī	38
Latvijas Bankas 1993. gada peļņas un zaudējumu aprēķins	39
Paskaidrojumi Latvijas Bankas 1993. gada finansiālajam pārskatam	41
Finansiālo pārskatu revīzijas slēdziens	47
Pielikumi	
1. Monetārie rādītāji 1993. gadā	48
2. Kredītiestāžu saraksts 1993. gada beigās	50
3. Latvijas Bankas struktūra 1993. gada beigās	53

IEVADS

1993. gadā saimnieciskā situācija Latvijā bija sarežģīta. Ražošanas apjomi turpināja sarukt gandrīz visās tautsaimniecības nozarēs, palielinājās bezdarbs.

Tomēr jāatzīmē tādi pozitīvi fakti kā ievērojama inflācijas samazināšanās un naudas reformas sekmīga pabeigšana, ko pamatoti var uzskatīt par Latvijas Bankas monetārās politikas galvenajiem sasniegumiem pārskata gadā.

1993. gada 5. marts iegāja Latvijas Republikas vēsturē kā Latvijas nacionālās valūtas atdzimšanas diena. Šajā dienā Latvijas Banka laida apgrozībā pirmo atjaunotās naudas zīmi – 5 latus. Vienlaikus sākās pagaidu naudas – Latvijas rubļa – pakāpeniska aizvietošana ar latiem, līdz 1993. gada 28. jūnijā stājās spēkā noteikums, ka visas cenas, tarifi un kontu atlikumi pārrēķināmi un izsakāmi latos. Tādējādi 1992. gadā uzsāktā naudas reforma bija sekmīgi pabeigta.

Latvijas Banka pārskata gadā meklēja jaunus un pilnveidoja esošos monetārās politikas instrumentus, un arvien aktīvāk iesaistījās valūtas tirgū.

Ja cilvēki neuzticas kādas valsts naudai, viņi no tās atbrīvojas, pērkot preces vai ārzemju valūtu, kas bieži izraisa inflāciju un vietējās naudas kursa devalvāciju. 1993. gada inflāciju nenoteica centieni atbrīvoties no Latvijas naudas. Tās cēloņi bija strauja importēto preču cenu celšanās, nodokļu paaugstināšana, kā arī sezonāli faktori gada beigās. Tautas uzticība latam 1993. gadā pieauga un nostiprinājās. Latvijas Banka konvertējamo ārzemju valūtu nopirka vairāk nekā pārdeva, un lata vērtība valūtu tirgū ievērojami cēlās.

1993. gadā Latvijas banku privatizācijas fonds veica bijušo Latvijas Bankas komercdarbībā iesaistīto nodaļu atdalīšanu un privatizāciju. Pārskata gadā nebija vērojams iepriekšējam gadam raksturīgais liels banku skaita pieaugums. Tas saistīts ar konkurences radīto ietekmi, komercbankām izvirzīto prasību pieaugumu un Latvijas Bankas veiktās uzraudzības pastiprināšanu.

Viens no svarīgākajiem uzdevumiem bija aktivizēt Latvijas kredītiestāžu uzraudzību, pārbaudot gan kredītiestāžu iesniegto pārskatu pareizību, gan arī šo iestāžu darbības atbilstību noteiktajām prasībām.

Latvijas Banka turpināja sadarbību ar Starptautisko valūtas fondu (SVF), Pasaules Banku un citām starptautiskajām finanšu institūcijām un ārvalstu centrālajām bankām.

Iepriekšminētais ir tikai īss 1993. gadā paveiktā darba, kas raksturots pārskata turpmākajās nodaļās, ieskicējums. Gada pārskatā sniegtos monetārās politikas rezultātus raksturo Latvijas Bankas apkopotā monetārā un banku statistika. Ekonomiskā situācija valstī analizēta, izmantojot Latvijas Republikas Valsts statistikas komitejas datus.

LATVIJAS BANKAS MONETĀRĀ POLITIKA UN EKONOMISKĀ SITUĀCIJA VALSTĪ

INFLĀCIJA UN CENAS

1993. gadā Latvijas Bankas monetārās politikas galvenais mērķis bija nodrošināt iespējami zemu inflācijas līmeni un lata stabilitāti.

Patēriņa cenu indekss 1993. gadā, salīdzinot ar 1992. gadu, bija diezgan zems – 134.9% (1992. gadā – 1 058.6%). 1993. gada pirmajos 9 mēnešos inflācija vidēji mēnesī bija tikai 1.5%, bet IV ceturksnī – 6.2% mēnesī. Inflācijas pieaugums IV ceturksnī galvenokārt saistīts ar apgrozījuma un akcīzes nodokļu paaugstināšanu, kā arī patēriņa preču cenu sezonālajām svārstībām un pasākumiem iekšējā tirgus aizsardzībai. Tādējādi 1993. gadā ikmēneša patēriņa cenu pieaugums vidēji bija 2.9% (skat. 1. attēlu). Strādājošo reālās pirktspējas pieaugums pārskata gadā bija 19.8%, jo vidējās darba samaksas indekss 1993. gadā bija 161.6% (skat. 2. attēlu). Savukārt cenu pieaugumu zināmā mērā bremzēja pieprasījuma vispārēja samazināšanās.

Preču un pakalpojumu grozā, pēc kura nosaka patēriņa cenu indeksu, vislielākais īpatsvars (54.37%) bija pārtikas produktiem. Šīs preču grupas cenas gada laikā pieauga par 36.6%.

Vislielākais cenu kāpums 1993. gadā bija izdevumiem atpūtai un izglītībai (cenu indekss – 180.2%), kā arī personīgās higiēnas precēm un pakalpojumiem (174.4%), bet viszemākais – transporta izdevumiem (109.9%), alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem (113.8%).

1993. gada decembrī, salīdzinot ar 1992. gada decembri, rūpniecības produkcijas ražotāju cenu indekss bija 136.3%, tātad būtiski neatšķīrās no patēriņa cenu indeksa. 1993. gadā, salīdzinot ar 1992. gadu, ražotāju cenu indekss bija 320.8%; visaugstākais cenu pieaugums bija elektroenerģijas, tvaika un karstā ūdens apgādē (690.0%) un kūdras ieguvē (517.6%), bet viszemākais – radio un sakaru iekārtu ražošanā (150.6%) un ķīmisko vielu ražošanā (153.6%).

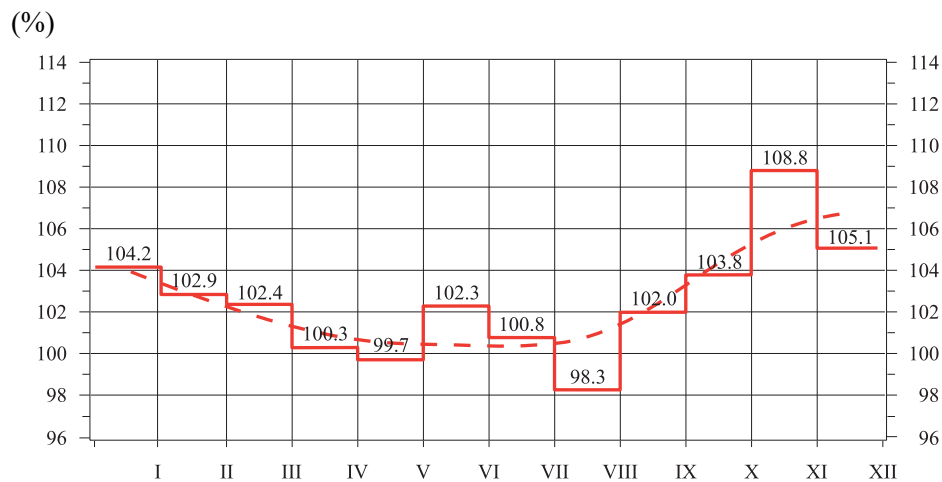
Galvenais iemesls ražotāju cenu pieaugumam bija kā importēto (līdz ar to importējot zināmu inflāciju, sevišķi no NVS piegādātājiem), tā vietējo izejvielu un pusfabrikātu padārdzināšanās.

TAUTSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBA

Iekšzemes kopprodukta apjoms salīdzināmajās cenās 1993. gadā turpināja samazināties un gada beigās bija 80.1% no iepriekšējā gada līmeņa. Izvērtējot atsevišķas nozares, visaugstākais iekšzemes kopprodukta līmenis, salīdzinot ar 1992. gada rādītājiem, bija sasniegts pakalpojumos (89.5%), elektroenerģijas, ūdens un gāzes apgādē (89.0%), bet viszemākais – celtniecībā (50.2%) un iegūstošajā rūpniecībā (50.0%).

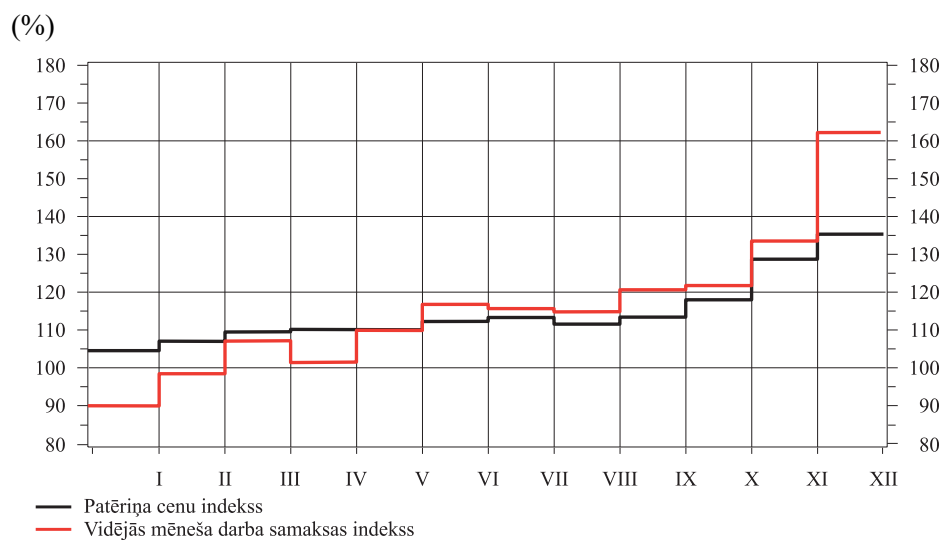
Iepriekšējā gada līmenis 1993. gadā nebija sasniegts arī lauksaimniecībā, kur iekšzemes kopprodukts bija 85.9% no iepriekšējā gada līmeņa. Samazinājusies galveno lopkopības produktu ražošana: gaļas – par 24.2%, piena – par 17.6%, olu – par 35.0%.

1. attēls. Patēriņa cenu indekss 1993. gadā (salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi)

Avots: Latvijas Republikas Valsts statistikas komiteja.

2. attēls. Patēriņa cenu un tautsaimniecības valsts sektorā strādājošo mēneša vidējās darba samaksas indekss 1993. gadā (salīdzinot ar 1992. gada decembri)

Avots: Latvijas Republikas Valsts statistikas komiteja.

Rūpniecības produkcijas apjoms salīdzināmajās cenās samazinājās par 38.1%. Ražošanas apjoma dinamika pa mēnešiem liecina par to, ka rūpnieciskās ražošanas kritums bija apstājies laikā no septembra līdz novembrim, bet decembrī, salīdzinot ar novembri, atkal bija vērojama ražošanas samazināšanās par 6%.

Inflācijas iespaidā iekšzemes kopprodukts faktiskajās cenās pārskata gadā palielinājās par 44.7%. Visvairāk cenu pieaugums iespaidoja kopprodukta apjoma izmaiņas elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādē, zvejniecībā un celtniecībā, bet vismazāk – lauksaimniecībā.

1993. gada beigās Latvijā reģistrēti 76.7 tūkstoši bezdarbnieku, t.i., 5.8% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Gada laikā bezdarbnieku skaits pieauga gandrīz 2.5 reizes. Vairāk nekā sešus mēnešus bez darba bija 25.3 tūkstoši cilvēku (32.9% visu bezdarbnieku). 53.2% no visiem bezdarbniekiem bija sievietes.

Pirmajā pusgadā bija vērojams straujāks bezdarbnieku skaita pieaugums. 1993. gada pirmajos 7 mēnešos tas bija vidēji 14.1% mēnesī, laikā no augusta līdz oktobrim bezdarbnieku skaits nemainījās, bet atkal nedaudz pieauga novembrī un decembrī, attiecīgi par 2.9% un 2.3%.

MAKSĀJUMU BILANCE

Latvijas Republikas ārējās tirdzniecības apgrozījums 1993. gadā sasniedza 1 349 miljonus latu (2 267 miljonus ASV dolāru), palielinoties par 20.4% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Ārējās tirdzniecības bilance bija pozitīva – 54.1 miljons latu jeb 2.5% no iekšzemes kopprodukta (skat. 1. tabulu).

1. tabula. Latvijas ārējā tirdzniecība 1992. un 1993. gadā (ieskaitot reeksportu un reimportu)

	(miljonos latu)	
	1992	1993
Eksports	576.9	701.6
Imports	543.3	647.5
Bilance	33.6	54.1

Avots: Latvijas Republikas Valsts statistikas komiteja.

Galvenie Latvijas importa partneri 1993. gadā bija NVS (38% no kopējā importa apjoma – tikpat, cik 1992. gadā) un Eiropas Savienība (17% pret 22% 1992. gadā). Analogiski arī galvenie eksporta partneri bija NVS (48% pret 45% 1992. gadā) un Eiropas Savienība (attiecīgi 25% un 28%). Lielākais tirdzniecības apgrozījums Latvijai bija ar Krieviju, Vāciju, Lietuvu un Zviedriju.

Latvijas importā dominēja minerālais kurināmais (43%), liels bija sauszemes transporta līdzekļu (9%), mehānisko ierīču un iekārtu (7%), pārtikas produktu (6%) un tekstilizstrādājumu (5%) īpatsvars.

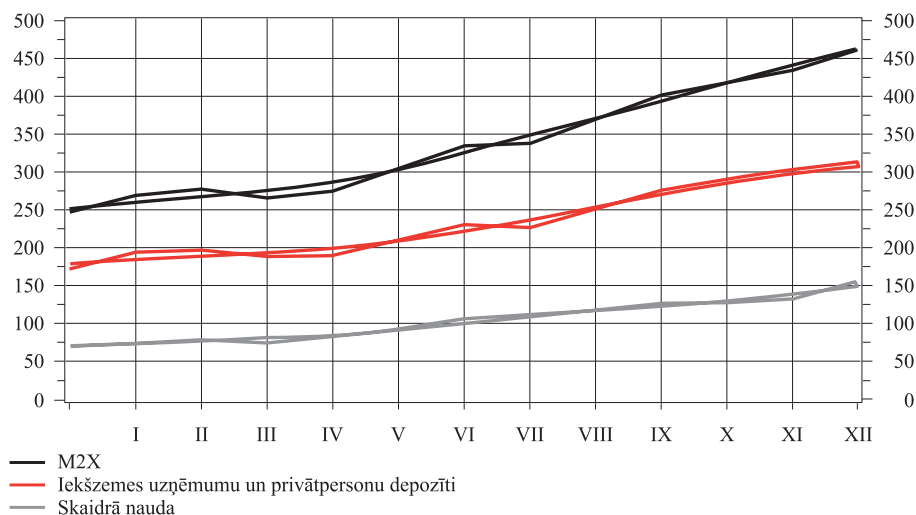
Eksportā ievērojamu vietu ieņēma pārtikas produkti (15%), tekstilizstrādājumi (13%), sauszemes transporta līdzekļi (11%), koksne un tās izstrādājumi (9%). Tomēr eksporta struktūras analīze liecina, ka eksporta apjomā joprojām liels īpatsvars bija Latvijā neražotajām precēm (piemēram, minerālais kurināmais bija 13% no kopējā eksporta apjoma).

NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Naudas piedāvājums M2X¹ 1993. gadā pieauga par 192.6 miljoniem latu vai vidēji par 6.5% mēnesī un gada beigās sasniedza 462.4 miljonus latu (skat. 3. attēlu). Kopējie visas Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetārie rādītāji atspoguļoti gada pārskata 1. pielikumā.

3. attēls. *Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs), iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu depozīti vietējā un ārzemju valūtā (M2X) 1993. gadā*

(miljonos latu)

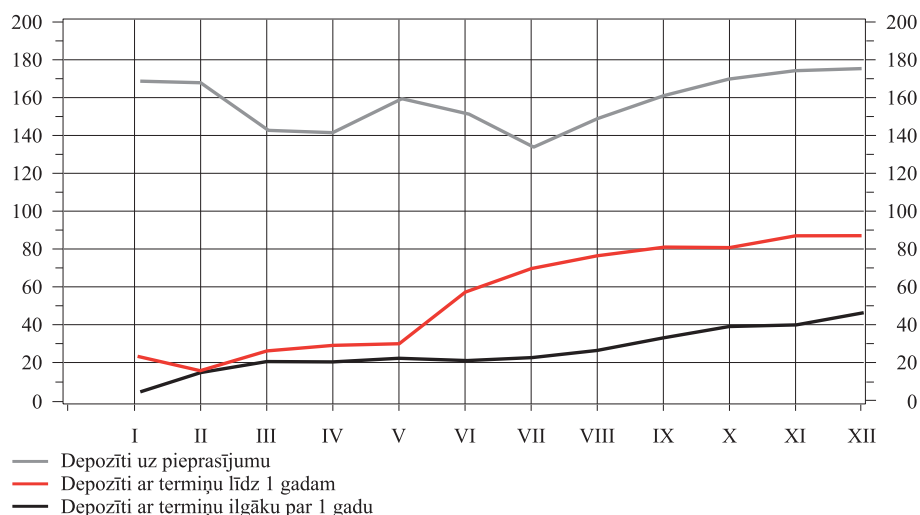
Pārskata gada laikā būtiski mainījies M2X struktūra. Izdevīgo procentu likmju dēļ strauji pieauga termiņa depozīti, īpaši ar termiņu uz 1 gadu, kā arī ar termiņu ilgāku par 1 gadu. Gada sākumā termiņa depozītu indekss (termiņa depozīti pret depozītiem uz pieprasījumu) bija 0.158, bet pārskata gada beigās tas bija pieaudzis līdz 0.759.

Kopumā depozīti palielinājās 1.6 reizes vai vidēji par 5.3% mēnesī, bet ilgtermiņa depozīti – 11.9 reizes vai vidēji par 99.3% mēnesī. Ilgtermiņa depozītu īpatsvars depozītu kopapjomā palielinājās no 1.9% janvārī līdz 15.0% decembrī. Savukārt depozītu uz pieprasījumu pieaugums bija tikai 4.4% gadā vai 0.4% mēnesī, un to īpatsvars depozītu kopapjomā samazinājās no 86.4% līdz 56.8% (skat. 4. attēlu).

¹ M2X = skaidrā nauda apgrozībā – atlikumi banku kasēs + iekšzemes uzņēmumu, privātpersonu depozīti vietējā un ārzemju valūtā.

4. attēls. Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu depozīti (vietējā un ārzemju valūtā) komercbankās 1993. gadā (atlikumi mēneša beigās)

(miljonos latu)

Privātpersonu termiņa depozīti palielinājās no 15.9 miljoniem latu janvārī līdz 117.9 miljoniem latu 1993. gada beigās, uzņēmumu termiņa depozīti šajā pašā laikā pieauga no 10.7 miljoniem līdz 15.7 miljoniem latu.

Termiņa depozītu struktūrā dominēja depozīti latos. Ārzemju valūtas depozītu kopsumma palielinājās no 96.1 miliona līdz 125.5 miljoniem latu. Tomēr to īpatsvars samazinājās: kopējos depozītos no 49.2% līdz 40.5%, bet lēnākas aprites uzkrājumos – tā sauktajā kvazinaudā¹ – no 78.3% līdz 47.6%. Tas liecina par iedzīvotāju pieaugušo uzticību nacionālajai valūtai un banku sistēmai.

Skaidrās naudas (bez atlikumiem banku kasēs) pieaugums M2X sastāvā (ik mēnesi vidēji 9.0%) atpalika no kopējā Latvijas Bankas skaidrās naudas emisijas pieauguma apjoma, kas 1993. gadā bija 10.9% mēnesī. Par šo starpību pārskata gadā palielinājās skaidrās naudas atlikumi banku kasēs. Latvijas Bankas skaidrās naudas emisija palielinājās 2.3 reizes, skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) – 2.1 reizi, bet latu atlikumi banku kasēs – 6.4 reizes. Līdz ar to kases atlikumu īpatsvars skaidrās naudas kopapjomā gada laikā pieauga no 8.6% 1993. gada janvārī un februārī līdz 14.7% decembrī (vidēji mēnesī komercbanku kasēs glabājās 10.8% no apgrozībā esošās skaidrās naudas). Atlikumi banku kasēs vidēji mēnesī palielinājās par 45.3%.

¹ Kvazinauda ir iekšzemes uzņēmumu, privātpersonu termiņa depozīti latos un iekšzemes uzņēmumu, privātpersonu visu veidu depozīti ārzemju valūtās.

Naudas sistēmas un valūtas kursu stabilitātes, liberālās valūtas politikas, pozitīvo procentu likmju un privātsektora attīstības rezultātā strauji palielinājās konvertējamās valūtas ieplūde Latvijā. Visu gadu saglabājās liels ārzemju valūtas konvertēšanas pieprasījums. Ārzemju valūtas ieplūdumu sekmēja tās apgrozības ierobežojumi Krievijā un citās valstīs.

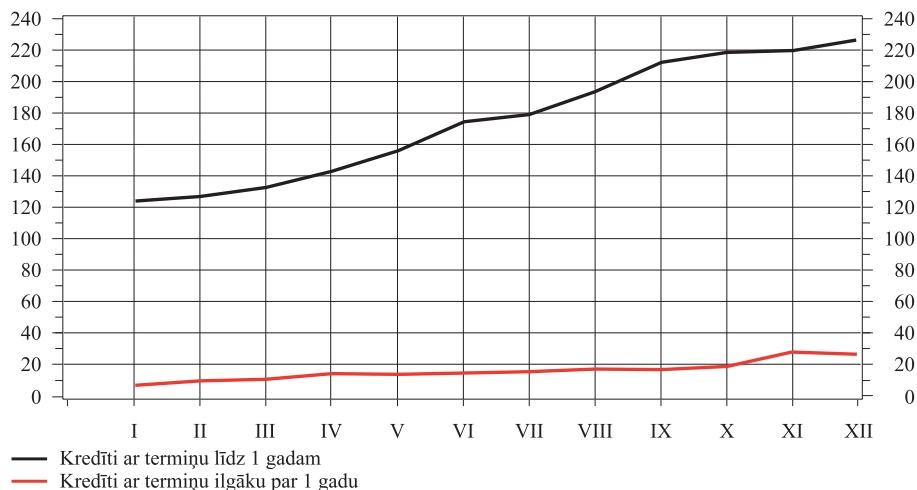
Banku sistēmas ārējie aktīvi gada laikā palielinājās par 118.3 miljoniem latu. Latvijas Bankas nopirktā ārzemju valūta un pārņemtie zelta krājumi, kuri okupācijas laikā glabājās ārzemēs, 1993. gadā palielinājās par 172.0 miljoniem latu.

Pārskata gadā ārzemju valūtas ieplūdums Latvijas bankās no ārvalstu uzņēmumiem un privātpersonām pieauga, tomēr šis apjoms, salīdzinot ar vietējo noguldītāju ārzemju valūtas iemaksām, bija samērā neliels un nepārsniedza 20% no vietējo noguldītāju depozītiem ārzemju valūtā.

Vietējo aktīvu sastāvā 1993. gadā divkāršojās uzņēmumiem izsniegto kredītu apjoms, proti, no 124.0 miljoniem latu janvāra beigās līdz 251.7 miljoniem latu decembra beigās, bet privātpersonām izsniegto kredītu apjoms gandrīz četkkāršojās – attiecīgi no 4.6 miljoniem latu līdz 17.4 miljoniem latu. Pārskata gadā bija novērojams lēns ilgtermiņa kredītu apjoma pieaugums. 1993. gada beigās īstermiņa kredīti bija 89.6% (1993. gada janvāra beigās – 95.9%), bet ilgtermiņa kredīti – 10.4% (4.1%) no kopējās kredītu summas (skat. 5. attēlu).

5. attēls. *Komercbanku izsniegtie kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām 1993. gadā vietējā un ārzemju valūtā (atlikumi mēneša beigās)*

(miljonos latu)

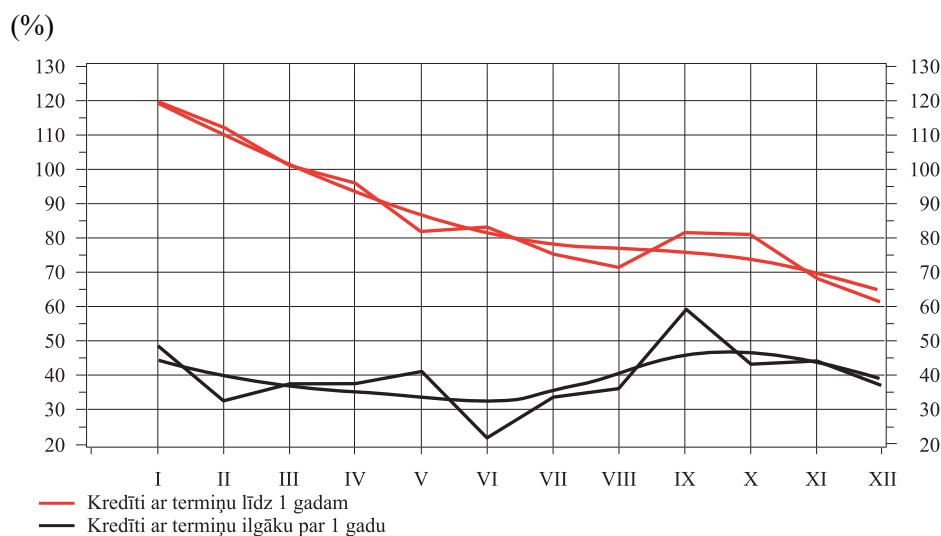
Valdības izdevumi, kurus 1993. gadā kreditēja bankas, samazinājās no 15.5 miljoniem latu (neto) janvāra beigās līdz 0.9 miljoniem latu (neto) decembra beigās. Atbalstot Latvijas Bankas stingro monetāro politiku, valdība centās pēc iespējas mazāk izmantot Latvijas Bankas kredītu, meklējot citas iespējas budžeta sabalansēšanai. Tā 1993. gada novembrī paaugstināja apgrozījuma un akcīzes nodokļus, bet decembrī emitēja valdības īstermiņa parādzīmes.

Pēc nodokļu palielināšanas kredītlīnija tika izmantota nelielos apjomos, līdz ar to naudas pieprasījums pārvietojās no valdības sektora uz uzņēmumu sektoru.

PROCENTU LIKMES

1993. gadā bija vērojama lēna, bet visai noteikta komercbanku izsniegto kredītu procentu likmju pazemināšanās. Samazinoties inflācijas līmenim, Latvijas Banka pārskata gadā astoņas reizes pazemināja refinansēšanas likmi – no 120% (gada sākumā) līdz 27% (oktobrī). Taču komercbanku piedāvātais kredītu procentu līmenis samazinājās daudz lēnāk un joprojām palika augsts (skat. 6. attēlu).

6. attēls. *Komercbanku iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu (vietējā valūtā) vidējās svērtās procentu likmes 1993. gadā*

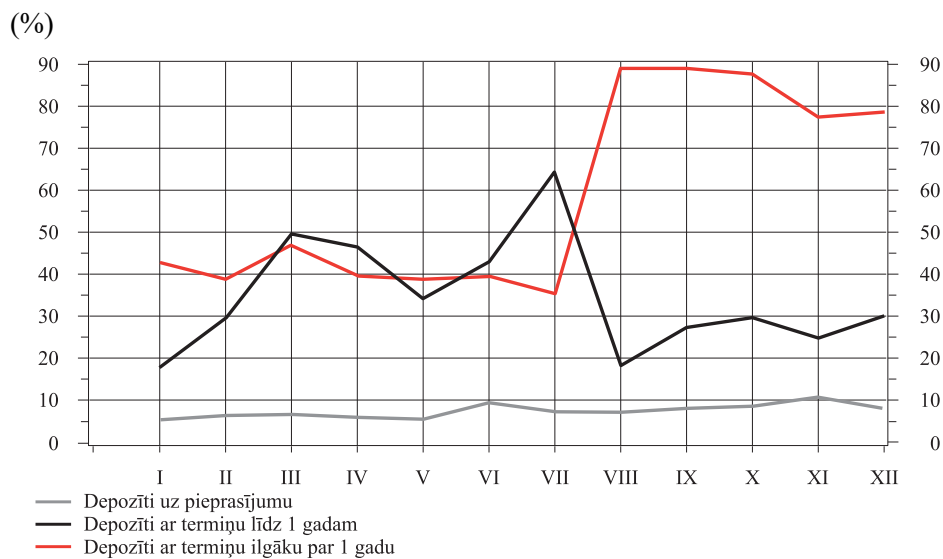
Starpbanku īstermiņa kredītu likmes caurmērā bija zemākas nekā uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu likmes – vidēji 45%–60% gadā. Tā kā komercbankas ilgtermiņa kredītus izsniedza reti un lielos apjomos, to procentu likmes bija visai svārstīgas, bet vidēji – ap 30%–45% gadā.

Uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu gada procentu likmes, kas gada sākumā pārsniedza 100% un III ceturksnī – 80%, gada beigās samazinājās vidēji līdz 60%–70%. Komercbanku piemērotās augstās kredītu procentu likmes izskaidrojamas ar komercbanku risku saimnieciskās nestabilitātes dēļ, kā arī ar noslēgtajos depozītu līgumos paredzētajām augstajām procentu likmēm. Saglabājās milzīga starpība starp kredītu procentu likmēm dažādās komercbankās – atsevišķos gadījumos kredītu procentu likmes svārstījās no 6% līdz 360%.

Ārzemju valūtā izsniegtajiem īstermiņa kredītiem vidējās procentu likmes 1993. gadā svārstījās starp 50% un 100%, un nebija vērojama tendence tām pazemināties.

Pārskata gada pirmajā pusē procentu likmes ārzemju valūtā izsniegtajiem kredītiem bija zemākas nekā latos izsniegtajiem, savukārt gada nogalē starpība izlīdzinājās un bija vērojama pretēja parādība – ārzemju valūtu kredītu procentu likmju pārsvars. Latu īstermiņa (līdz 1 gadam) depozītu vidējās svērtās procentu likmes pārskata gadā vispirms būtiski pieauga (no 18% janvārī līdz 64% jūlijā), bet pēc tam samazinājās un stabilizējās gada vidējās inflācijas robežās – no 25% līdz 33% (skat. 7. attēlu).

7. attēls. Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu depozītu (vietējā valūtā) vidējās svērtās procentu likmes 1993. gadā

Ilgtermiņa (ilgāks par 1 gadu) depozītu procentu likmes 1993. gada pirmajā pusē tikpat kā neatšķīrās no īstermiņa depozītu likmēm, no augusta līdz oktobrim tās strauji pieauga līdz 87%–89%, bet laikā no novembra līdz decembrim tomēr nedaudz samazinājās – līdz 77%–78%. Tātad ilgtermiņa depozītu procentu likmes būtiski pārsniedza inflācijas līmeni valstī.

Augstās depozītu procentu likmes veicināja depozītu apjoma un vienlaikus arī M2X rādītāja palielināšanos 1993. gada otrajā pusē.

Depozītu uz pieprasījumu latos vidējās procentu likmes bija daudz zemākas un svārstījās salīdzinoši maz – starp 5 un 10 procentiem.

Ārzemju valūtas depozītu procentu likmes pārskata gadā bija diezgan stabilas un zemākas par latu depozītu procentu likmēm. 1993. gadā ārzemju valūtas depozītu uz pieprasījumu procentu likmes svārstījās starp 2.2% un 3.3%, īstermiņa depozītu – starp 16.8% un 29.1%, bet ilgtermiņa depozītu – starp 13.2% un 30.6%.

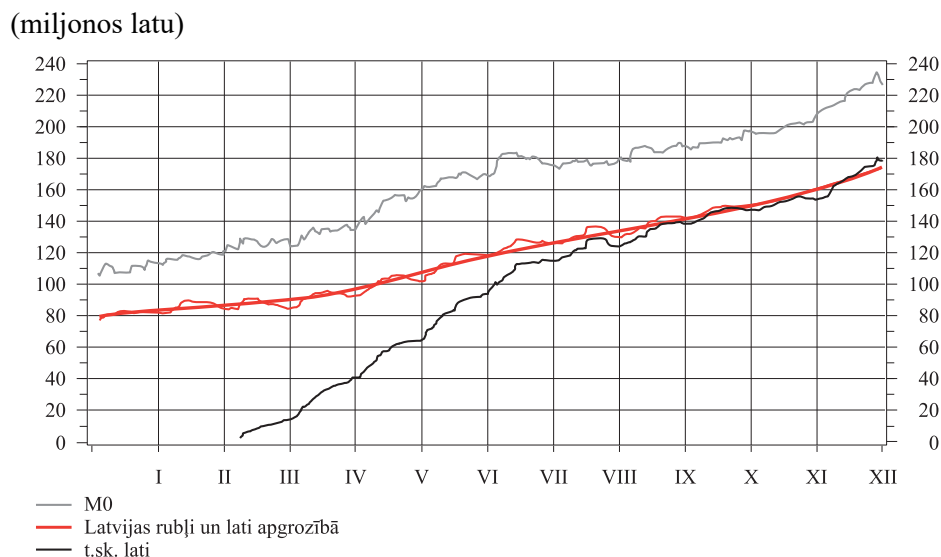
OBLIGĀTĀS REZERVES

No 1993. gada 15. augusta Latvijas Banka izmainīja komercbanku obligāto rezervju aprēķināšanas kārtību un noteica, ka komercbankām savos kontos Latvijas Bankā kā obligātās rezerves vidēji mēnesī jāglabā 8% no visu veidu un termiņu depozītu summas, kura samazināta par vidējo latu atlikumu banku kasēs. 1993. gada beigās komercbankas Latvijas Bankā glabāja 51.4 miljonus latu, t.i., 3.6 reizes vairāk nekā gada sākumā.

NAUDAS BĀZE

Naudas bāze M0¹ pārskata gadā pieauga par 117.1 miljonu latu un gada beigās sasniedza 224.9 miljonus latu (skat. 8. attēlu).

8. attēls. *Latvijas rubļi un lati apgrozībā un banku depozīti vietējā valūtā Latvijas Bankā (M0) 1993. gadā*

¹ M0 = skaidrā nauda apgrozībā + banku depozīti Latvijas Bankā.

Naudas bāzes ikmēneša pieauguma tempi bija visai atšķirīgi – no 0.7% augustā līdz 17.7% maijā. M0 vidējais mēneša pieaugums bija 9.1% un pārsniedza M2X vidējo mēneša pieaugumu (6.5%). Tikai III ceturksnī, kad visstraujāk auga uzņēmumu un privātpersonu depozīti, M2X pieauga straujāk nekā M0 – vidēji mēnesī attiecīgi par 6.5% un 3.3%.

Naudas bāzes struktūrā bija vērojams skaidrās naudas īpatsvara pieaugums (no 71.9% 1993. gada sākumā līdz 79.6% gada beigās) un atbilstošs banku depozītu īpatsvara kritums.

Pārskata gadā galvenais naudas pieprasījuma cēlonis bija nepieciešamība konvertēt valūtas. Latvijas Bankas starptautiskās rezerves pieauga no 61.5 miljoniem līdz 233.6 miljoniem latu jeb 3.8 reizes, kaut arī to pieauguma temps otrajā pusgadā samazinājās. Neto ārējo rezervju vidējais ikmēneša pieaugums pirmajā pusgadā bija 28.9%, bet otrajā pusgadā, lai gan valūtas pirkšana turpinājās, pieauguma temps palēninājās un bija vairs tikai vidēji 6.5% mēnesī. Ārējo aktīvu pieauguma tempu šķietamās samazināšanās cēlonis bija lata vērtības celšanās, jo Latvijas Banka ārzemju valūtas krājumus regulāri pārvērtēja pēc lata faktiskā kursa.

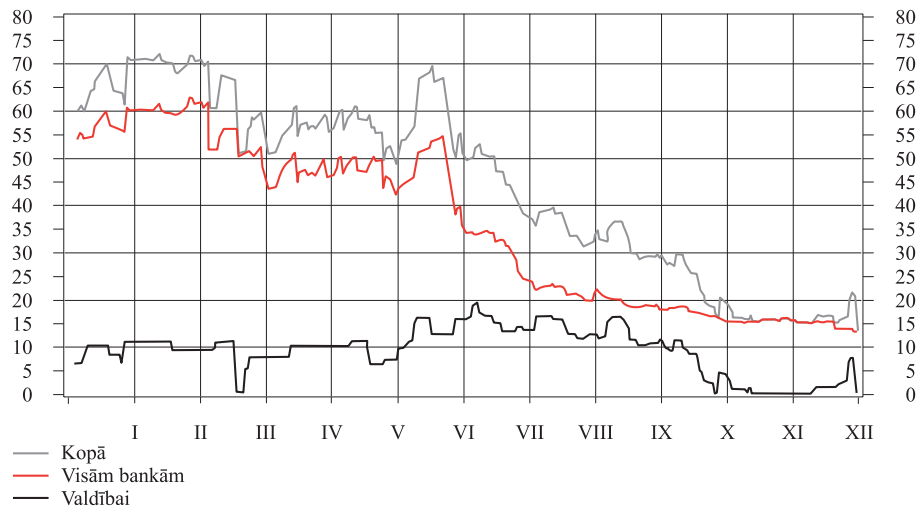
Pieaugot Latvijas Bankas starptautiskajām rezervēm, komercbankām izsniegto kredītu apjoms samazinājās no 53.2 miljoniem līdz 13.3 miljoniem latu (apmēram 4 reizes). Galveno uzmanību Latvijas Banka veltīja tās bijušajām nodaļām agrāk izsniegto kredītu atmaksai saskaņā ar 1993. gada sākumā noslēgtajiem līgumiem, kuros paredzēja pilnīgu kredītu atmaksu līdz 1994. gada 1. aprīlim (skat. 2. tabulu un 9. attēlu).

2. tabula. Latvijas Bankas izsniegtie kredīti komercbankām 1992. un 1993. gadā
(mēnešu vidējie atlikumi)

Mēneši	1992	1993	tajā skaitā 1993. gadā izsniegtie	
			kredīti izsolēs	lombarda kredīti
Janvāris	13.4	51.9	x	x
Februāris	17.6	46.4	x	x
Marts	20.4	40.6	x	x
Aprīlis	20.4	38.0	x	x
Maijs	21.3	37.2	x	x
Jūnijs	28.3	32.5	x	x
Jūlijs	39.2	27.2	x	x
Augusts	48.3	18.6	x	x
Septembris	46.0	11.3	x	x
Oktobris	47.6	8.9	x	x
Novembris	51.8	6.8	0.1	0.2
Decembris	55.7	6.3	0.7	0

9. attēls. Latvijas Bankas izsniegtie vietējie kredīti 1993. gadā (atlikumi mēneša beigās)

(miljonos latu)

1993. gada beigās 54.2% (7.2 miljoni latu) no kopējā refinansēšanas apjoma bija bezmaksas kredīti, kurus 1992. gadā izsniedza bijušajām Latvijas Bankas nodaļām graudu iepirkšanai un kuru atmaksu saskaņā ar valdības garantiju Latvijas Banka pagarināja līdz 1994. gada 1. jūlijam.

Pārskata gadā Latvijas Banka sāka kredītu izsoles un lombarda kredītu izsniegšanu komercbankām. Saskaņā ar Latvijas Bankas valdes apstiprinātajiem pagaidu noteikumiem novembrī tika organizētas divas kredītu izsoles, kurās pārdoti kredīti ar atmaksas termiņu līdz 60 dienām kopsummā par 0.7 miljoniem latu. Vidējā svērtā kredītu cena pirmajā izsolē bija 60.0%, bet otrajā – 35.8% gadā. Novembrī izsniegts arī pirmais lombarda kredīts – 0.4 miljoni latu.

Noslēdzot ar komercbankām līgumus par kredītu izsniegšanu, Latvijas Banka ievēroja noteiktos komercbanku refinansēšanas limitus, kā arī agrāk izsniegto kredītu atmaksas termiņu izpildi.

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

1993. gadā tika izlaisti pirmie atjaunotās Latvijas Republikas vērtspapīri – valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes. Lēmumu par parādzīmju emisiju pieņēma Latvijas Republikas Finanšu ministrija, bet parādzīmju izsoles un to uzskaiti veica Latvijas Banka kā valdības pilnvarots aģents. Izsolēs varēja piedalīties jebkura Latvijas komercbanka, bet sekundārajā tirgū – arī nebankas. Parādzīmes izlaida uz 28 dienām ar nominālvērtību 100 000 latu. Pirmā valsts parādzīmju izsole notika 1993. gada 15. decembrī, un 4 komercbankas tajā nopirka parādzīmes par 1.6 miljoniem latu ar vidējo gada diskonta likmi 24.47%.

PĀREJA NO LATVIJAS RUBĻA UZ LATU

Pārskata gadā turpinājās 1992. gadā iesāktā naudas reforma. Pāreja uz nacionālo valūtu bija pakāpeniska un bez jebkādiem ierobežojumiem naudas maiņai.

1993. gada 12. februārī Latvijas Republikas Naudas reformas komiteja pieņēma lēmumu "Par piecu latu naudas zīmes laišanu apgrozībā", saskaņā ar kuru tika sākta pakāpeniska latu laišana apgrozībā, nosakot lata attiecību pret Latvijas rubli kā 1 pret 200. Pirmās 5 latu naudas zīmes tika laistas apgrozībā 1993. gada 5. martā. Vienlaikus tika uzsākta 500 LVR naudas zīmju izņemšana no apgrozības.

1993. gada 16. martā Naudas reformas komiteja pieņēma lēmumu "Par piecdesmit santīmu, viena un divu latu monētu laišanu apgrozībā". Pamatojoties uz to, Latvijas Banka 25. martā sāka 1 lata, 15. aprīlī – 2 latu un 22. aprīlī – 50 santīmu monētu emisiju, kā arī, sākot ar 25. martu, pakāpeniski izņēma no apgrozības 200 LVR naudas zīmes.

1993. gada 27. maijā Naudas reformas komiteja ar lēmumu "Par pāreju uz latu" noteica, ka no 28. jūnija pakāpeniski tiks laistas apgrozībā visas pārējās – 10, 20, 50¹, 100¹ un 500 latu – naudas zīmes un 1, 2, 5, 10 un 20 santīmu monētas. 1993. gada 28. jūnijā Latvijas Banka laida apgrozībā visu nominālu monētas, kā arī 10 un 20 latu naudas zīmes. Joprojām saglabājās visu Latvijas rubļu nominālu apgrozība, bet visas cenas un tarifi, kā arī kontu atlikumus no 28. jūnija pārrēķināja latos pēc kursa 1 LVL = 200 LVR. Minētais lēmums aizliedza cenu norādīšanu ārzemju valūtās tirdzniecības un pakalpojumu organizācijās.

1993. gada 27. maijā Naudas reformas komiteja pieņēma arī lēmumu "Par visa veida nodokļu, nodevu un nenodokļu maksājumu kārtošānu latos un santīmos", kurā noteica, ka, sākot ar 1993. gada 1. jūliju, visi maksājumi budžetā jāveic tikai latos un santīmos, bet ārzemju valūtā tos var veikt tikai ar Latvijas Republikas Ministru padomes atļauju.

1993. gada 14. septembrī Latvijas Banka izdeva rīkojumu "Par Latvijas rubļu pilnīgu izņemšanu no apgrozības", kurā paziņoja, ka no 1993. gada 18. oktobra Latvijas rublis vairs nav maksāšanas līdzeklis, bet tā maiņa pret latiem netiks ierobežota arī pēc minētā datuma līdz pilnīgai Latvijas rubļu izņemšanai no apgrozības.

FISKĀLĀ POLITIKA

1993. gadā fiskālās politikas rezultāti bija labāki nekā prognozes gada sākumā. Ja 1993. gada prognozē bija paredzēts budžeta deficīts 30 miljonu latu apmērā (aptuveni 1.5% no iekšzemes kopprodukta), tad gads faktiski tika noslēgts bez deficīta.

Valsts budžeta ieņēmumu lielāko daļu veidoja nodokļi – 92.1%. Peļņas un sociālais nodoklis veidoja vairāk nekā pusi no nodokļu ieņēmumiem.

1993. gadā palielinājās netiešo – apgrozījuma un akcīzes – nodokļu īpatsvars budžeta ieņēmumos. Apgrozījuma nodokļa īpatsvars budžeta ieņēmumos bija 19%. Tādējādi valsts budžetā palielinājās ar patēriņu saistīto nodokļu īpatsvars.

¹ Laistas apgrozībā 1994. gada 2. maijā.

Apgrozībā esošās santīmu un latu monētas

Apgrozībā esošās latu banknotes.

Apgrozībā esošās latu banknotes.

Latvijas Republikas 75 gadu jubilejas monētas.

Valsts uzņēmumi bija gan lielākie nodokļu maksātāji, gan arī lielākie budžeta parādnieki. Uzņēmumu parādi valsts budžetam (neskaitot sociālo nodokli) pārskata gadā palielinājās no 17.9 miljoniem latu janvārī līdz 26.0 miljoniem latu augustā, bet gada pēdējos četros mēnešos nedaudz samazinājās un decembrī bija 22.6 miljoni latu. Šie uzņēmumu parādi ir saistīti ar tautsaimniecisko saišu vispārējo sairumu, lieliem savstarpējiem parādiem un nekonvertējamo valūtu devalvāciju.

Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" tai ir tiesības piešķirt valdībai īstermiņa kredītus, kas nepārsniedz 1/12 daļu no kārtējā gada budžeta ieņēmumiem. Pārskata gadā Latvijas Republikas Finanšu ministrija šīs tiesības izmantoja. Pozitīvi vērtējams fakts, ka kopš oktobra, kad budžeta ieņēmumi pakāpeniski palielinājās, valdība arvien mazāk izmantoja Latvijas Bankas kredītlīniju.

No budžeta izdevumiem 69% novirzīti sociālo un kultūras pasākumu finansēšanai (no tiem 60.7% – pensiju un pabalstu izmaksai, 20.8% – izglītības un 9.8% – veselības aizsardzības vajadzībām), 9% – tiesību aizsardzības un aizsardzības iestāžu uzturēšanai.

ĀRZEMJU VALŪTU TIRGUS LATVIJAS REPUBLIKĀ

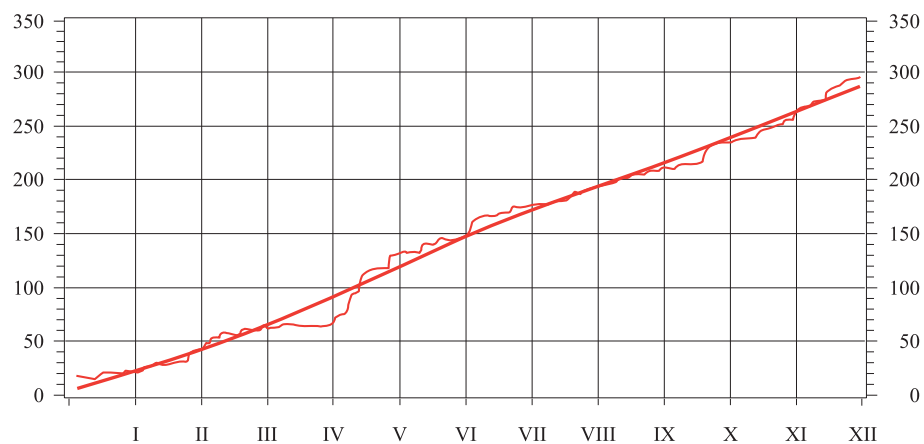
Latvijas Banka 1993. gadā bezskaidrā naudā brīvi pirka un pārdeva konvertējamās ārzemju valūtas, proti, ASV dolārus, Vācijas markas, Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Francijas frankus, Japānas jenas un Igaunijas kronas. Tirdzniecība lielākoties notika ar ASV un Vācijas valūtām.

1993. gadu raksturoja strauja konvertējamās valūtas ieplūšana Latvijā. Latvijas Banka 1993. gadā nopirka par 272.2 miljoniem ASV dolāru vairāk nekā pārdeva (skat. 10. attēlu), bet 1992. gadā šī starpība bija tikai 20.9 miljoni ASV dolāru.

Apzinoties, ka lata kursa paaugstināšana negatīvi ietekmē eksporta iespējas, Latvijas Banka nepieļāva strauju lata kursa revalvāciju, tā nodrošinot stabilitāti valūtas tirgū. 1993. gada 30. decembrī ASV dolāra pirkšanas kurss bija 0.5919 lati (0.8350 lati – 1992. gada beigās) un pārdošanas kurss bija 0.5954 lati. Vācijas markas pirkšanas kurss bija 0.3471 lats (0.5090 latu – 1992. gada beigās) un pārdošanas kurss – 0.3492 lati (skat. 11. attēlu). Atsevišķu nozīmīgāko konvertējamo ārzemju valūtu pirkšanas un pārdošanas kursi, kurus 1993. gadā noteica Latvijas Banka, apkopot 3. tabulā.

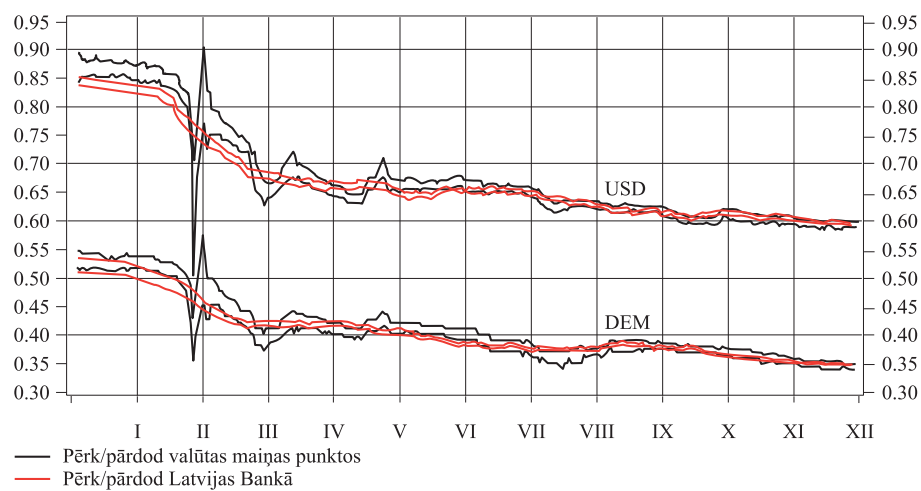
10. attēls. Latvijas Bankas neto nopirktā konvertējamā ārzemju valūta 1993. gadā
(pieaugošā kārtībā no gada sākuma)

(miljonos USD)

11. attēls. ASV dolāra un Vācijas markas pirkšanas un pārdošanas kurss 1993. gadā

(kurss latos)

Konvertējamo ārzemju valūtu pirkšanas un pārdošanas kursus Latvijas Banka 1993. gada maijā sāka noteikt katru dienu (pirms tam – reizi nedēļā).

3. tabula *Latvija Bankas noteiktie ASV dolāra, Vācijas markas un Lielbritānijas sterliņu mārciņas pirkšanas un pārdošanas kursi 1993. gadā (mēneša beigās)*

	ASV dolārs		Vācijas marka		Lielbritānijas sterliņu mārciņa	
	pērk	pārdod	pērk	pārdod	pērk	pārdod
Kurss Latvijas rubļos						
Janvāris	165.00	168.00	103.20	107.96	249.82	261.33
Februāris	149.00	154.00	91.38	95.59	214.28	224.15
Marts	134.67	137.39	82.53	84.53	198.62	204.67
Aprīlis	131.37	133.76	82.65	84.23	206.70	210.88
Maijs	128.58	130.91	80.19	81.73	200.00	204.04
Kurss latos						
Jūnijs	0.6472	0.6553	0.3817	0.3865	0.9681	0.9794
Jūlijs	0.6421	0.6498	0.3737	0.3782	0.9584	0.9710
Augusts	0.6234	0.6309	0.3742	0.3787	0.9322	0.9443
Septembris	0.6068	0.6141	0.3765	0.3810	0.9189	0.9310
Oktobris	0.6107	0.6180	0.3635	0.3679	0.9036	0.9155
Novembris	0.6021	0.6093	0.3509	0.3551	0.8900	0.9017
Decembris	0.5919	0.5954	0.3471	0.3492	0.8902	0.8955

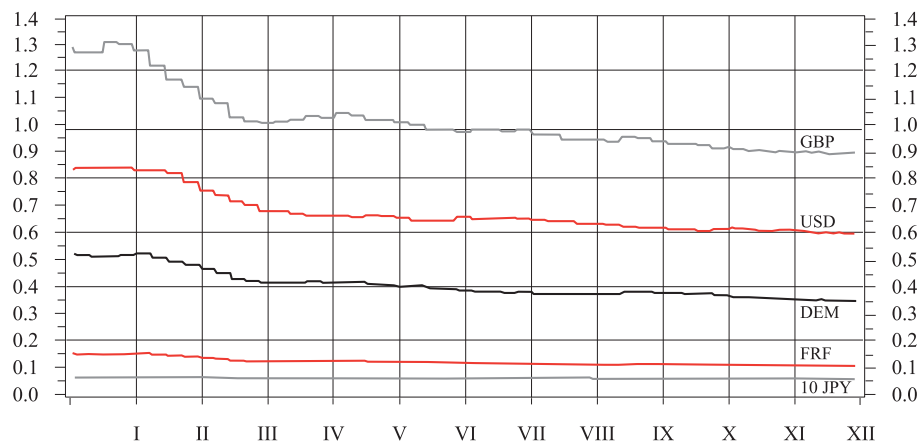
Vienlaikus Latvijas Banka noteica 21 valsts konvertējamo valūtu kursus (dažus no tiem skat. 12. attēlā). Līdz 1993. gada 1. novembrim šos kursus noteica katru trešdienu visai nākošajai nedēļai, bet pēc tam – katras dienas pēcpusdienā nākošajai operāciju dienai.

Nekonvertējamo valūtu kursus Latvijas Banka joprojām noteica tikai vienu reizi nedēļā, pamatojoties uz attiecīgās valsts valūtas attiecību pret ASV dolāru attiecīgajā valstī. 1993. gada 30. decembrī Krievijas rubļa kurss bija 1 000 RUR = 0.478 LVL (1992. gada 30. decembrī kurss bija 1 000 RUR = 1.80 LVL). Nekonvertējamo valūtu pirkšanu Latvijas Banka pārtrauca 1993. gada 22. janvārī.

Pārskata gadā tika izstrādāti Latvijas Bankas ārzemju valūtas rezervju ieguldīšanas pamatprincipi un vadlīnijas, kuras Latvijas Bankas padome apstiprināja 1993. gada 16. novembrī. Ārzemju valūtas rezervju ieguldīšanas stratēģija balstīta uz trim pamatprincipiem, proti, rezervju vērtības saglabāšanu, rezervju likviditāti un peļņas iegūšanu.

12. attēls. Latvijas Bankas noteiktie konvertējamo ārzemju valūtu maiņas kursi
1993. gadā

(latos)

VALSTS ĀRĒJAIS PARĀDS

Pārejot uz saimniekošanu tirgus apstākļos, būtiska nozīme tautsaimniecības attīstībā un tās struktūras pārveidošanā ir valsts ārējiem aizņēmumiem, kurus izmanto arī Latvijas Republika.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Finanšu ministrijas (kas pārzina valsts ārējo parādu) datiem, Latvijas Republikas valdība bija noslēgusi starptautiskus kredītīgumus par 341.7 miljoniem ASV dolāru, bet 1993. gada beigās valsts ārējais parāds bija 223.8 miljoni ASV dolāru (132.9 miljoni latu).

Latvijas Banka kā valdības finanšu aģents ir piedalījies ārvalstu aizdevumu saņemšanas un izmantošanas procesā.

1993. gada 31. martā Latvijas Republika G-24 valstu aizdevuma ietvaros saņēma Eiropas Savienības aizdevumu maksājumu bilances deficīta finansēšanai, kopā 40 miljonus ekiju (ECU) jeb 48.1 miljonu ASV dolāru.

Aizdevuma sadali veica atbilstoši valdības apstiprinātajiem G-24 kredītu izmantošanas nosacījumiem. Latvijas Bankas valde izskatīja un piešķīra komercbankām G-24 kredītus, ja pieprasītā summa attiecīgajam projektam nepārsniedza 500 tūkstošus ASV dolāru, komercbanka pilnībā garantēja kredīta atmaksāšanu un pieprasītā kredīta mērķis atbilda tautsaimniecības prioritātēm (enerģijas, izejvielu, iekārtu un tehnoloģijas iegāde). Ar Latvijas Bankas valdes lēmumiem piešķīra kredītus kopsummā par 11.0 miljoniem ASV dolāru. Pārējo aizdevuma summu – 37.1 miljonu ASV dolāru – piešķīra tiešajiem kredīta izmantotājiem saskaņā ar valdības Ārvalstu palīdzības realizācijas komisijas vai Ministru padomes lēmumiem.

Pārskata gadā tika sekmīgi izpildīta SVF iesniegtā valdības un Latvijas Bankas kopīgi izstrādātā Latvijas Republikas tautsaimniecības attīstības programma. Tas deva iespēju pilnībā saņemt SVF aizdevumu 54.9 miljonu SDR (45.1 miljona latu) apmērā. 1993. gadā tika izstrādāta tautsaimniecības attīstības programma (periodam līdz 1994. gada 31. decembrim), un decembrī Latvija saņēma jaunu aizdevumu 22.9 miljonu SDR (18.8 miljonu latu) apmērā.

1993. gada septembrī Latvijas Banka saņēma Eiropas Savienības dāvinājumu 1.0 miljona ECU jeb 1.88 miljonu Vācijas marku (0.65 miljonu latu) apmērā. Šo dāvinājumu paredzēts izmantot mazu un vidēju uzņēmumu kreditēšanai.

Katrai no dāvinātāja izvēlētajām komercbankām ("Parekss-banka", "Olimpija" un "Latvijas kredītbanka") Latvijas Banka piešķir 150 tūkstošiem ECU ekvivalentu summu (kopsummā 846.9 tūkstošus Vācijas marku) tālākai izsniegšanai tiešajiem kredīta izmantotājiem. Šīm komercbankām, izsniedzot minētos kredītus, ir jāievēro, ka maksimālais viena aizdevuma apmērs ir 100 tūkstoši Vācijas marku un maksimālā piemērojamā procentu likme ir 12% gadā.

1993. gada beigās komercbankas bija izsniegušas uzņēmumiem 728 tūkstošus Vācijas marku. Atlikušo dāvinājuma summu (1.03 miljonus Vācijas marku) Latvijas Banka piešķirs komercbankām pēc pirmās kredīta summas izlietošanas.

KREDĪTIESTĀŽU UZRAUDZĪBA

KREDĪTIESTĀŽU UZRAUDZĪBAS PAMATOJUMS

Saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanā paredzēto kārtību Latvijas Banka ir atbildīga par kredītiestāžu licencēšanu un uzraudzību. Uzraudzības galvenais uzdevums ir veicināt drošas un efektīvas banku sistēmas attīstību, kas atbilstu valsts tautsaimniecības interesēm un sekmētu ārvalstu institūcijas ieguldīt kapitālu Latvijā.

Latvijas Bankas tiesības uzraudzības jomā ir paredzētas Latvijas Republikas likumos "Par Latvijas Banku" un "Par bankām". Latvijas Banka var noteikt kredītiestāžu licencēšanu un to darbību regulējošās prasības, pieprasīt nepieciešamo informāciju un veikt kredītiestādēs to darbības pārbaudes.

Kredītiestāžu dibināšanas kārtību Latvijā regulē vairāki likumi, no kuriem svarīgākie ir "Par Latvijas Banku", "Par bankām", "Par akciju sabiedrībām", "Par uzņēmējdarbību", kā arī "Par ārvalstu ieguldījumiem Latvijā Republikā".

KREDĪTIESTĀŽU SISTĒMAS VEIDOŠANĀS

Strauja kredītiestāžu veidošanās notika 1991. un 1992. gadā, kad Latvijā reģistrēja 50 komercbankas, 3 lombardus un 1 krājaizdevu biedrību.

Tas izskaidrojams ar to, ka 1990. gada decembrī pieņemtais Latvijas Republikas likums "Par akciju sabiedrībām" noteica komercbanku dibināšanai nepieciešamo minimālo pamatkapitālu 5 miljonu rubļu apmērā, bet šī likuma darbības laikā inflācijas rezultātā šī summa bija zaudējusi sākotnējo vērtību. Lai labotu šo situāciju, Latvijas Bankas padome 1993. gada 19. martā pieņēma lēmumu palielināt komercbanku dibināšanas pamatkapitālu līdz 50 miljoniem Latvijas rubļu.

Savukārt saskaņā ar 1993. gada 18. maijā pieņemto jauno Latvijas Republikas likumu "Par akciju sabiedrībām" minimālais dibināšanas pamatkapitāls komercbankām tika noteikts 100 tūkstoši latu.¹

1993. gadā Latvijas Banka izsniedza licences 27 kredītiestādēm, tajā skaitā 16 bankām un 11 lombardiem, bet atteica izsniegt jaunas licences 7 bankām, 2 lombardiem un 2 krājaizdevu biedrībām. Bez tam Latvijas Banka nepagarināja licences 2 reģistrētām bankām, kuras nebija uzsākušas aktīvu darbību. Latvijas Banka atsauc licencei banku operāciju veikšanai akciju komercbankai "Dalderis", jo šī banka tika apvienota ar akciju komercbanku "Sakaru banka".

Pārskata gadā Latvijas Banka pārraudzīja 79 licencētas kredītiestādes, to skaitā 63 komercbankas, 15 lombardus un 1 krājaizdevu biedrību.

Visas komercbankas Latvijā ir akciju sabiedrības, to kopējais apmaksātais akciju kapitāls 1993. gada beigās bija 53 miljoni latu, aktīvu kopsumma bija 572 miljoni latu. Komercbanku dibinātāji galvenokārt pārstāv vietējo privāto kapitālu. Latvijas Republikas likumdošana neparedz nekādus ierobežojumus ārzemju investīcijām banku sektorā; tā rezultātā 15 komercbankas veidotas ar ārzemju, galvenokārt Krievijas, kapitāla piesaisti.

VALSTS DIBINĀTĀS BANKAS

Valsts bija vienīgais dibinātājs 4 bankām (ar kopējo apmaksāto akciju kapitālu 8 miljoni latu un aktīvu kopsummu 152 miljoni latu):

- Latvijas Investīciju bankai, kuras galvenais uzdevums ir piesaistīt kapitālu Latvijas Republikā, lai veicinātu investīcijas tautsaimniecībā²;
- Latvijas Hipotēku un zemes bankai, kura darbojas, lai atjaunotu un attīstītu valstī hipotekāro kreditēšanu;
- Latvijas Krājbankai, kurai ir visplašākais bankas tīkls (ap 600 filiāļu visā valstī) un kura jau 70 gadus nodarbojas ar privātpersonu noguldījumu piesaistīšanu;
- Latvijas Universālajai bankai, kura izveidojās, apvienojot neprivatizētās Latvijas banku privatizācijas fonda nodaļas.

BANKU SISTĒMAS STRUKTŪRAS IZMAIŅAS

1993. gads raksturīgs ar strukturālām pārmaiņām Latvijas Republikas banku sistēmā, jo praktiski tika pabeigta bijušo Latvijas Bankas nodaļu privatizācija.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas likumu "Par Latvijas Banku", Latvijas Banka 1992. gadā juridiski beidza pildīt komercbankas funkcijas. Praktiski komercbankas funkciju atdalīšana notika 1993. gadā; to vadīja Latvijas banku privatizācijas komisija, bet organizēja un realizēja Latvijas banku privatizācijas fonds.

1992. gadā Latvijas Bankas sastāvā bija 49 nodaļas, kuras veica komercbankas funkcijas. 1993. gada 10. maijā Latvijas Banka nodeva un Latvijas banku privatizācijas fonds pieņēma pārvaldīšanā šīs nodaļas ar to saistībām un prasībām. 1993. gadā 11 no

¹ 1994. gadā paredzēts palielināt dibināšanas pamatkapitālu līdz 2 miljoniem latu.

² 1994. gadā Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (EBRD) ir izteikusi vēlmi kļūt par Latvijas Investīciju bankas akcionāru.

tām tika pārdotas izsolēs funkcionējošām komercbankām ("Banka Baltija", "Parekss-banka" un "Olimpija"). No 15 bijušajām Latvijas Bankas nodaļām izveidojās 8 patstāvīgas komercbankas, piesaistot jaunu privātkapitālu. 1993. gada nogalē jaunizveidotā Rēzeknes komercbanka (5 Latvijas Bankas bijušās nodaļas) apvienojās ar komercbanku "Banka Baltija". Vienu nodaļu likvidēja, bet vienas bijušās nodaļas privatizācija pārskata gada beigās vēl nebija pabeigta. Pārējās nodaļas (21) tika apvienotas valsts dibinātajā komercbankā "Latvijas universālā banka".

Ieņēmumi no Latvijas banku privatizācijas fonda nodaļu privatizācijas bija 4.6 miljoni latu. No šiem ieņēmumiem 2.3 miljonus latu izlietoja, lai segtu zaudējumus par Saldus nodaļas izdotajām garantijām un Latvijas Universālajā bankā izveidotu uzkrājumus privatizēto nodaļu sliktajiem kredītiem. Ieņēmumu atlikums 2.3 miljonu latu apmērā tika novirzīts Latvijas Universālās bankas statūtu kapitāla palielināšanai.

Latvijas Universālās bankas īpatsvars kopējā banku sistēmā bija nozīmīgs, un tā bija viena no 10 lielākajām bankām valstī. Tomēr šīs bankas sekmīgu darbību pārskata gadā apgrūtināja tās sliktie kredīti un citas problēmas. Pasaules banka sekoja bijušo Latvijas Bankas nodaļu privatizācijas procesam un ir izteikusi gatavību palīdzēt Latvijas Universālās bankas atveseļošanā un attīstībā.

KREDĪTIESTĀŽU DARBĪBU REGULĒJOŠIE NORĀDĪJUMI

Latvijas Banka pārskata gadā pilnveidoja kredītiestāžu uzraudzību, izstrādājot un ieviešot kredītiestāžu darbības licencēšanas noteikumus, normatīvus kredītiestāžu darbības regulēšanai un norādījumus grāmatvedības uzskaites un banku statistikas jomā. Latvijas Bankas padome 1993. gada 15. jūlijā apstiprināja nolikumu licenču izsniegšanai bankas operāciju veikšanai. Saskaņā ar to kredītiestādēm, kuras vēlas saņemt licenci, Latvijas Banka pieprasa iesniegt dokumentus, kas liecinātu par šo iestāžu dibināšanas pamatotību, likumību, pietiekamu juridisko un ekonomisko nodrošinājumu, kā arī vadošo darbinieku profesionālo kompetenci. Latvijas Banka jaundibinātajām bankām izsniedza licenci vispirms tikai uz vienu gadu un tad to pagarināja kredītiestādēm, kuras ievēroja Latvijas Bankas norādījumus un sekmīgi darbojās banku sistēmā.

Kredītiestāžu darbību regulējošās instrukcijas un noteikumi 1993. gadā tika izstrādāti, ņemot vērā attīstīto valstu pieredzi, kā arī Bāzeles komitejas starptautiskās regulējošās prasības, Eiropas Savienības direktīvas un Starptautiskos grāmatvedības standartus.

Veicot kredītiestāžu darbības uzraudzību, Latvijas Banka izmantoja šādus rādītājus:

- minimālo dibināšanas kapitāla lielumu;
- kapitāla pietiekamību;
- likviditāti;
- izsniegto kredītu koncentrāciju;
- kredītportfeļa kvalitāti;
- speciālo uzkrājumu veidošanu¹;
- ārzemju valūtas atklātās pozīcijas¹.

Kredītiestādēm darbība bija jāveic tā, lai pašu kapitāla daļa nebūtu mazāka par 10% no atbilstoši riska lielumam novērtēto aktīvu un ārpusbilances saistību kopsummas.

Kredītiestādes drīkstēja izsniegt vienam aizņēmējam (šī aizņēmēja finansiāli kontrolētai grupai) kredītu, ne lielāku par 50% no kredītiestādes pašas kapitāla, vienam akcionāram – ne lielāku par 25%. Visu tā saucamo lielo riska kredītu kopsumma nedrīkstēja pārsniegt kredītiestādes pašas kapitālu vairāk nekā 6 reizes.

Pārskata gadā visas kredītiestādes sāka veikt obligātu kredītportfeļa novērtēšanu ar nolūku noteikt "standarta", "uzraugāmos", "zemstandarta", "šaubīgos" un "zaudētos" kredītus.

KREDĪTIESTĀŽU DARBĪBAS PĀRBAUDES

Lai operatīvāk un efektīvāk veiktu kredītiestāžu uzraudzību, Latvijas Banka 1993. gadā izstrādāja un pilnveidoja dažādas pārskata formas. Galvenā uzmanība tika veltīta mēneša bilances pārskata un tā pielikumu pilnveidošanai, lai pievērstu katras kredītiestādes uzmanību iespējamiem riska momentiem tās darbībā.

1993. gadā tika apstiprināta kredītiestāžu darbības gada pārskata forma, kura kredītiestādēm jāpielieto, sagatavojot darbības pārskatu par 1993. gadu. Tā izstrādāta, ievērojot Eiropas Savienības direktīvas, atbilstoši Starptautiskajiem grāmatvedības standartiem.

Latvijas Bankas Kredītiestāžu uzraudzības pārvalde pārskata gadā ne tikai pārbaudīja kredītiestāžu iesniegtos pārskatus un citus dokumentus, bet arī pārliecinājās par to darbības atbilstību noteikumiem. Pārbaudes kredītiestādēs tika veiktas, lai:

- dziļāk izprastu kredītiestādes patieso finansiālo stāvokli;
- palīdzētu izveidot atbilstošu grāmatvedības un vadības kontroli;
- konstatētu konkrētās kredītiestādes riskus;
- nodibinātu darba attiecības ar katras bankas vadību un izskaidrotu Latvijas Bankas uzraudzības lomu un prasības.

¹ Stājās spēkā 1994. gadā.

JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

LATVIJAS REPUBLIKAS 75 GADU JUBILEJAS MONĒTAS

Latvijas Banka 1993. gada 10. novembrī laida apgrozībā Latvijas Republikas 75. gadadienas jubilejas monētas. Jubilejas monētu projekts tika īstenots sadarbībā ar Latvijas Republikas Augstākās padomes nodibināto Naudaszīmju sižetiskā risinājuma komisiju Augstākās padomes sekretāra Imanta Daudiša vadībā. Minētā komisija izsludināja konkursu un 1993. gada 13. aprīlī pieņēma mākslinieku Aivara Krūkļa un Edgara Grīnfelda izstrādātos jubilejas monētu sižetiskos risinājumus, kuros izmantotas senas latviešu folkloras zīmes.

Latvijas Banka monētu kalšanu un iesaiņošanu līguma kārtībā uzticēja Somijas naudas kaluvei (*Mint of Finland*), kura izgatavoja:

- 3 500 augstākā kaluma (*proof*) 100 latu zelta monētu no 583.5. raudzes (14 karātu) zelta;
- 30 000 augstākā kaluma (*proof*) 10 latu sudraba monētu no 925. raudzes sudraba;
- 40 000 augstākajam kalumam pietuvinātu (*semi-proof*) divu latu vara un niķeļa sakausējuma monētu.

Papildus izgatavoja arī 4 160 000 pulētu (*extra-polished*) divu latu monētu un laida apgrozībā bez numismātiska iesaiņojuma.

Jubilejas monētas Latvijā izplatīja ar finansu institūciju (komercbanku) palīdzību, ārvalstīs – ar latviešu centrālo organizāciju ASV, Austrālijā, Kanādā, Lielbritānijā, Vācijā un Zviedrijā starpniecību, bet starptautiskajā numismātikas tirgū – ar attiecīgu lieltirdzniecības sabiedrību palīdzību. Interese par šīm pirmajām Latvijas valsts jubilejas monētām, it sevišķi latviešu sabiedrībā, bija ievērojama.

APGROZĪBAS MONĒTU KOMPLEKTS "LATVIJAS MONĒTAS 1992"

1993. gada decembrī Latvijas Banka izlaida apgrozības monētu komplektu – spožas, apgrozībā nebijušas monētas (*brilliant uncirculated*) īpašā numismātiskā iesaiņojumā ar informāciju par monētu kalšanas vēsturi Latvijas teritorijā. Monētu iesaiņojuma sižetisko risinājumu veidoja mākslinieks Gunārs Lūsis. Apgrozības monētu komplektiem paredzētās monētas kala Vācijā.

Pavisam izgatavoti 50 000 minēto komplektu. Tos izplatīja ar finansu institūciju un Latvijas pasta nodaļu palīdzību.

MONETĀRĀS POLITIKAS KALENDĀRS

7. janvāris

Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidijs pieņēma lēmumu "Par "Latvijas Bankas reorganizācijas un privatizācijas komisijas nolikuma" apstiprināšanu".

15. janvāris

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Nolikumu par obligāto rezervju normas aprēķināšanas kārtību 1993. gada I pusgadam".

22. janvāris

Latvijas Banka pārtrauca nekonvertējamās valūtas pirkšanu.

27. janvāris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par vekseļu diskontēšanas kārtības apstiprināšanu".

1. februāris

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 120% uz 100% gadā.

12. februāris

Latvijas Republikas Naudas reformas komiteja pieņēma lēmumu Nr. 5 "Par piecu latu naudas zīmes laišanu apgrozībā".

16. februāris

Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma lēmumu "Par Latvijas Bankas nodaļu privatizācijas kārtību".

1. marts

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 100% uz 80% gadā.

3. marts

Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma lēmumu "Par aizdevuma līguma starp Eiropas Ekonomisko kopienu un Latvijas Republiku un Latvijas Banku akceptēšanu".

5. marts

Sākās piecu latu papīra naudas zīmes emisija, nosakot, ka tās vērtība atbilst 1 000 Latvijas rubļiem (1 LVL = 200 LVR). (Skat. sadaļu "12. februāris".) Sākās 500 Latvijas rubļu naudas zīmju izņemšana no apgrozības.

16. marts

Latvijas Republikas Naudas reformas komiteja pieņēma lēmumu Nr. 6 "Par piecdesmit santīmu, viena un divu latu monētu laišanu apgrozībā".

18. marts

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par licences izsniegšanas kārtības apstiprināšanu kredītooperācijām ar dārgmetāliem un to izstrādājumiem".

19. marts

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par jaundibināmo banku pamatkapitāla noteikšanu", palielinot to līdz 50 miljoniem Latvijas rubļu.

23. marts

Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma likumu "Par valsts budžetu 1993. gadam".

25. marts

Latvijas Banka laida apgrozībā viena lata monētu. (Skat. sadaļu "16. marts".) Sākās 200 Latvijas rubļu naudas zīmes izņemšana no apgrozības.

1. aprīlis

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 80% uz 60% gadā.

15. aprīlis

Latvijas Banka laida apgrozībā divu latu monētu. (Skat. sadaļu "16. marts".)

22. aprīlis

Latvijas Banka laida apgrozībā piecdesmit santīmu monētu. (Skat. sadaļu "16. marts".)
Latvijas Republikas Ministru padome pieņēma lēmumu "Par G-24 kredītu riska kvotām".

29. aprīlis

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par kārtību, kādā piešķirami G-24 kredīti" un apstiprināja "Nolikumu par Latvijas Bankas novērotāju biržā".

18. maijs

Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma likumu "Par akciju sabiedrībām".

24. maijs

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 60% uz 55% gadā.

27. maijs

Latvijas Republikas Naudas reformas komiteja pieņēma lēmumus Nr. 7 "Par pāreju uz latu" un Nr. 8 "Par visa veida nodokļu, nodevu un nenodokļu maksājumu kārtošanu latos un santīmos".

28. maijs

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par procentu likmju statistiskās atskaites ieviešanu" (ar 1993. gada 1. jūniju).

1. jūnijs

Latvijas Republikas Augstākā padome pieņēma lēmumu "Par maksimālā valsts iekšējā un ārējā parāda apstiprināšanu".

10. jūnijs

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par kredītiestāžu refinansēšanas limitu noteikšanu".

11. jūnijs

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 55% uz 42% gadā.

18. jūnijs

Latvijas Republikas Ministru padome pieņēma lēmumus "Par aizņēmuma līgumu starp Latvijas Republiku, Latvijas Banku un firmu "AB Svensk Exportkredit"", "Par aizņēmuma līgumu starp Latvijas Republiku, Latvijas Banku un Austrijas Republiku" un "Par pilnvarojumu slēgt Latvijas Republikas vārdā divpusējus līgumus ar G-24 valstīm par aizdevuma piešķiršanu Latvijas Republikai".

28. jūnijs

Latvijas Banka sāka emitēt desmit un divdesmit latu naudas zīmes un viena, divu, piecu, desmit un divdesmit santīmu monētas. (Skat. sadaļas "16. marts" un "27. maijs".)

Stājās spēkā noteikums, ka visas cenas, tarifi un kontu atlikumi pārrēķināmi un izsakāmi latos pēc kursa 1 LVL = 200 LVR, kā arī aizliegums tirdzniecības un pakalpojumu organizācijās uzrādīt cenas ārzemju valūtās. (Skat. sadaļu "27. maijs".)

15. jūlijs

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par nolikumu licenču izsniegšanai bankas operāciju veikšanai".

16. jūlijs

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par obligāto rezervju normas aprēķināšanas kārtību", kas stājās spēkā 1993. gada 15. augustā.

19. jūlijs

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 42% uz 38% gadā.

12. augusts

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Nolikumu par kredītu klasifikāciju" un "Latvijas Bankas ieteikumus kredītpolitikas izstrādāšanai Latvijas Republikas kredītiestādēs".

10. septembris

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 38% uz 30% gadā.

14. septembris

Latvijas Republikas Ministru kabinets izdeva rīkojumu "Par G-24 kredītu izmantošanu".

Latvijas Banka izdeva rīkojumu Nr. 11 "Par Latvijas rubļu pilnīgu izņemšanu no apgrozības" (ar 1993. gada 18. oktobri).

21. septembris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par komercbanku un citu kredītiestāžu gada pārskatu, bilanču, peļņas un zaudējumu aprēķinu vispārējiem principiem", kuri stājās spēkā 1994. gada 1. janvārī.

30. septembris

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Kredītresursu izsoļu organizēšanas pagaidu noteikumus".

18. oktobris

Latvijas rublis pārstāja būt maksāšanas līdzeklis, bet Latvijas Banka turpināja Latvijas rubļus bez ierobežojumiem mainīt pret latiem.

22. oktobris

Latvijas Banka pazemināja refinansēšanas procentu likmi no 30% uz 27% gadā.

5. novembris

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Latvijas Bankas filiāļu nolikumu".

10. novembris

Latvijas Banka laida apgrozībā Latvijas Republikas 75. gadadienas jubilejas monētas ar nominālvērtību 100, 10 un 2 latī.

11. novembris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par komercbanku termiņnoguldījumu piesaistīšanas noteikumiem".

16. novembris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par krājaizdevu sabiedrību paraugstatūtiem".

23. novembris

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par lombarda (ārkārtas) kredītu izsniegšanu".

25. novembris

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par izmaiņām obligāto rezervju normu aprēķināšanas kārtībā", kas stājās spēkā 1993. gada 1. decembrī.

26. novembris

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par Latvijas Republikas kredītiestāžu gada pārskatu obligāto pārbaudi".

30. novembris

Latvijas Republikas Ministru kabinets pieņēma noteikumus "Par Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma realizāciju".

15. decembris

Notika valsts parādzīmju pirmā izsole.

Latvijas Bankas padome pieņēma lēmumu "Par Latvijas Bankas 1993. gada darbības auditu".

24. decembris

Latvijas Bankas valde apstiprināja "Norādījumus par speciālo uzkrājumu izveidošanu nedrošiem parādiem", kuri stājās spēkā 1993. gada 31. decembrī.

30. decembris

Latvijas Bankas valde pieņēma lēmumu "Par bijušās PSRS naudas zīmju norakstīšanu".

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

STARPTAUTISKĀS FINANSU ORGANIZĀCIJAS

1993. gadā Latvija kā dalībvalsts turpināja darboties Starptautiskajā valūtas fondā (IMF), Starptautiskajā rekonstrukcijas un attīstības bankā (IBRD) un Starptautiskajā attīstības asociācijā (IDA). Latvijas Banka turpināja līdzdalību Starptautisko norēķinu bankā (BIS).

Turpinoties sadarbībai starp Latvijas Republiku un SVF, 1993. gada 15. decembrī SVF akceptēja Latvijas valdības un Latvijas Bankas izstrādāto tautsaimniecības attīstības programmu 1994. gadam. Ievērojot šajā programmā ietvertos noteikumus, Latvijas valdībai tika piešķirta iespēja izmantot SVF kredītu (*stand-by arrangement*) 22.9 miljonu SDR apmērā laika posmam no 1993. gada 15. decembra līdz 1995. gada 14. martam, kā arī tika apstiprināts aizdevums tautsaimniecības sistēmiskai pārveidei 22.9 miljonu SDR apjomā (25% no Latvijas Republikas kvotas).

ATTIECĪBAS AR ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM

Pārskata gadā padziļinājās Latvijas Bankas sadarbība, kā arī pieredzes un informācijas apmaiņa ar citu valstu centrālajām bankām. Galvenie šādas sadarbības partneri 1993. gadā bija Vācijas, Zviedrijas, Somijas, Dānijas, Šveices, ASV, Igaunijas un Lietuvas centrālās bankas.

Latvijas Bankā viesojās Zviedrijas un Somijas centrālo banku prezidenti. Latvijas Bankas prezidents apmeklēja Vācijas, Zviedrijas un Lietuvas centrālās bankas.

TEHNISKĀ PALĪDZĪBA

1993. gadā Latvijas Banka turpināja saņemt tehnisko palīdzību no starptautiskajām finansu organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām.

Latvijas Banku apmeklēja SVF tehniskās palīdzības misija, kuras sastāvā bija Dānijas, Norvēģijas, Somijas un Zviedrijas centrālo banku pārstāvji, kā arī SVF darbinieki. SVF misijas ietvaros tika saņemtas konsultācijas kredītiestāžu uzraudzības, centrālās bankas grāmatvedības, monetārās politikas, valūtas operāciju u.c. jautājumos. Atsevišķās vizītēs SVF pārstāvji konsultēja Latvijas Banku grāmatvedības un banku statistikas jautājumos.

1993. gadā Latvijas Banka turpināja saņemt regulāru palīdzību no Vācijas Bundesbankas vairākos centrālās bankas darbības virzienos: monetārajā politikā, valdības vērtspapīru tirgus izveidē, centrālās bankas filiāļu attīstīšanā, banku likumdošanas attīstīšanā, valūtas operācijās u.c. Konsultācijas notika gan Latvijas Bankā, gan arī Latvijas Bankas pārstāvjiem apmeklējot Vācijas Bundesbanku.

1993. gadā noslēdzās Šveices valdības finansēto ekspertu darbs Latvijas Bankas bijušo nodaļu kredītportfeļu novērtēšanā. Šī palīdzība joprojām tiek sniegta komercbankām kredītēšanas mehānisma pilnveidošanai.

Ar Norvēģijas valdības finansiālu atbalstu Norvēģijas banku klīringa un maksājumu centrs sniedza Latvijas Bankai palīdzību maksājumu un klīringa sistēmas attīstības koncepcijas izstrādē.

Latvijas Bankā 1993. gadā darbu turpināja vai uzsāka četri pastāvīgie konsultanti, kurus finansēja SVF (konsultants kredītiestāžu uzraudzības jautājumos), Eiropas Savienības PHARE programma (konsultants komercbanku grāmatvedības un pārskatu jautājumos) un ASV Finanšu ministrija (2 konsultanti: vispārējos centrālās bankas darbības jautājumos un kredītiestāžu uzraudzības jomā).

Liela nozīme tehniskās palīdzības koordinēšanā bija Starptautisko norēķinu bankas organizētajām sanāksmēm, kurās kopā ar citām tehniskās palīdzības sniedzējām un saņēmējām centrālajām bankām piedalījās arī Latvijas Bankas pārstāvji. 1993. gada oktobrī Latvijas Banka organizēja semināru NVS valstu (Kazahijas, Vidusāzijas un Aizkaukāza) centrālo banku pārstāvjiem par problēmām, kas saistītas ar nacionālo valūtu ieviešanu un citiem centrālās bankas darbības jautājumiem.

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA UN PERSONĀLA APMĀCĪBA

1993. gada beigās Latvijas Bankā strādāja 397 darbinieki (par 205 vairāk nekā pirms gada), kuru sadalījums pa struktūrvienībām bija šāds:

	1993	1992
Vadība	8	7
Konsultanti, palīgi	8	2
Galvenās pārvaldes	155	86
Apkalpojošās pārvaldes	118	87
Aizsardzības pārvalde	63	10
Filiāles	45	x
Kopā	397	192

Ir notikušas strukturālas izmaiņas vairākās Latvijas Bankas pārvaldēs, izveidota Statistikas pārvalde. 1993. gada oktobrī izveidotas piecas Latvijas Bankas filiāles, kuras atrodas Daugavpilī, Rēzeknē, Jelgavā, Valmierā un Liepājā. Pagaidām Latvijas Bankas filiāļu galvenais uzdevums ir operatīvi nodrošināt attiecīgā reģiona kredītiestādes ar skaidro naudu.

Latvijas Bankas padome 1993. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

- padomes priekšsēdētājs,
Latvijas Bankas prezidents Einars Repše;
- Latvijas Bankas valdes priekšsēdētājs,
prezidenta vietnieks Ilmārs Rimšēvičs;
- padomes locekļi: Harijs Bušs,
Valentīna Kolotova,
Vita Pilsuma,
Bruno Rubess,
Varis Zariņš,
Valentīna Zeile.

Latvijas Bankas padomes sastāvā 1993. gadā notikušas šādas izmaiņas:

- Gaļina Alijeva – 1993. gada 5. martā atstāja amatu sakarā ar aiziešanu pensijā;
- Vita Pilsuma – ar Latvijas Republikas Augstākās padomes 1993. gada 31. marta lēmumu apstiprināta par Latvijas Bankas padomes locekli;
- Guntis Ulmanis – ar Latvijas Republikas Augstākās padomes 1993. gada 31. marta lēmumu apstiprināts par Latvijas Bankas padomes locekli, bet sakarā ar ievēlēšanu par Latvijas Republikas Valsts prezidentu 1993. gada 7. jūlijā atstāja Latvijas Bankas padomes locekļa amatu;
- Valentīna Zeile – Latvijas Republikas Saeima 1993. gada 12. augustā apstiprināja viņu par Latvijas Bankas padomes locekli.

Pārskata gadā Latvijas Bankas praktisko darbu vadīja Latvijas Bankas valde, kura gada beigās strādāja šādā sastāvā:

- valdes priekšsēdētājs Ilmārs Rimšēvičs;
- valdes locekļi: Silvija Lejniece,
Māra Raubiško,
Laila Rūse,
Antonija Sileniece,
Guna Varslavāne.

1993. gada 16. septembrī Latvijas Bankas padome apstiprināja par Latvijas Bankas valdes locekli Gunu Varslavāni, vienlaikus atbrīvojot no šī amata Ēriku Blūmu sakarā ar viņa pāriešanu citā darbā.

1993. gadā organizēta Latvijas Bankas darbinieku profesionālā apmācība un praktisko iemaņu nostiprināšana komercbanku uzraudzībā, norēķinu sistēmas sakārtošanā, naudas un banku statistikā, grāmatvedības uzskaitē, monetārajā politikā, finanšu tirgus izpētē, centrālās bankas valūtas operācijās un citos aktuālos jautājumos. Šī apmācība notikusi SVF, Pasaules bankas, ASV, Austrijas, Šveices un Vācijas centrālo banku organizētosursos un semināros.

Latvijas Bankas darbinieki ir papildinājuši zināšanas Kolumbijas (ASV), Aiovas (ASV), Nortvudas (ASV), Lundas (Zviedrija) un Jorkas (Kanāda) universitātēs, kā arī Stokholmas ekonomiskajā skolā (Zviedrija) un Londonas ekonomisko un politisko zinātņu skolā (Anglijā).

Kredītiestāžu uzraudzības, Monetārās politikas u.c. pārvalžu darbinieki papildināja savas zināšanas banku grāmatvedībā. Šīs nodarbības vadīja Eiropas Savienības PHARE programmas pastāvīgais konsultants. Savukārt Kredītiestāžu uzraudzības pārvaldes darbinieku prasmi veikt banku darbības pārbaudes pilnveidoja SVF pastāvīgais konsultants.

Bankas darbinieki pilnveidoja angļu un vācu valodas zināšanas, kā arī iemaņas datortehnikas lietošanā.

LATVIJAS BANKAS BILANCE 1993. GADA 31. DECEMBRĪ

(tūkstošos latu)

Aktīvi	Skaidrojumi ¹	1993	1992
Ārzemju aktīvi		385 358	108 476
Zelts	1	43 268	16 902
Speciālās aizņēmuma tiesības (SDR)		58 359	22 419
Citas konvertējamās valūtas	2	201 543	36 636
SVF	3	74 853	—
Akcijas	4	1 040	1 461
Pārējie ārzemju aktīvi		2 053	—
Korespondējošie konti	5	467	41
Kredīti NVS valstīm	6	145	8 152
Nekonvertējamās valūtas	7	3 630	22 865
Kase		—	42
Vietējie kredīti		54 357	62 055
Bankām	8	51 981	56 055
Valdībai	9	2 376	6 000
Citi aktīvi	10	4 603	12 615
Kopā aktīvi		444 318	183 188
Pasīvi			
Ārzemju pasīvi		149 585	36 592
SVF konti	3	146 042	29 581
Citi ārzemju pasīvi		6	—
Ārzemju banku depozīti latos		2 421	—
Nekonvertējamās valūtās	7	1 116	7 011
Lati apgrozībā	11	179 132	77 467
Vietējie depozīti		91 342	39 770
Banku		46 423	36 582
Valdības		2 140	480
Valdības riska fonds		237	—
Valdības ārzemju aizņēmumi	12	41 842	—
Humānās palīdzības konti		700	2 708
Kapitāls un rezerves		14 702	17 134
Pamatkapitāls	13	2 500	1 829
Rezerves kapitāls	13	625	290
Pārvērtēšanas konts	14	10 904	15 015 ²
Eiropas Savienības dāvinājums	15	673	—
Citi pasīvi	16	9 557	12 225
Kopā pasīvi		444 318	183 188

¹ Skat. "Skaidrojumus atsevišķiem finansiālo pārskatu posteņiem".

² 1992. gada pārskatā pārvērtēšanas konts parādīts atsevišķi konvertējamām un atsevišķi – nekonvertējamām valūtām.

LATVIJAS BANKAS 1993. GADA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

(tūkstošos latu)

	Skaidrojumi	1993	1992
PROCENTU IEŅĒMUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par depozītiem bankās		3 938	301
Ieņēmumi par vērtspapīriem		915	54
Pārējie ieņēmumi		620	47
Saņemtās dividendes par BIS akcijām		105	143
Kopā par ārzemju operācijām		5 578	545
Vietējās operācijas			
Procenti par aizdevumiem bankām	17	18 876	10 894
Procenti par pārējiem aizdevumiem		3 596	1 372
Pārējie ieņēmumi		239	—
Kopā par vietējām operācijām		22 711	12 266
PROCENTU IZDEVUMI			
Ārzemju operācijas			
Procenti par kredītiem		1 991	—
Pārējie izdevumi		54	289
Kopā par ārzemju operācijām		2 045	289
Vietējās operācijas			
Pārējie izdevumi		51	31
Kopā par vietējām operācijām		51	31
TĪRIE PROCENTU IEŅĒMUMI		26 193	12 491
Tīrie zaudējumi/peļņa no ārzemju valūtas maiņas		—185	—5 261
Tīrie pārvērtēšanas rezultāti		—185	—5 261
TĪRIE PROCENTU IEŅĒMUMI UN PĀRVĒRTĒŠANAS RĒZULTĀTI		26 008	7 230

(tūkstošos latu)

	Skaidrojumi	1993	1992
BANKAS DARBĪBAS IEŅĒMUMI			
Pārējie bankas darbības ieņēmumi		393	10
Kopā bankas darbības ieņēmumi		393	10
BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI			
Darba algas un pārējie maksājumi personālam		1 010	89
Maksājumi sociālajai nodrošināšanai		373	37
Izdevumi par naudas drukāšanu	18	5 686	4 497
Amortizācija		43	10
Pārējie bankas darbības izdevumi		1 821	171
Kopā bankas darbības izdevumi		8 933	4 804
Tīrie bankas darbības izdevumi		8 540	4 794
Ārkārtējie izdevumi	19	9 497	–
GADA PEĻŅA PIRMS SADALES		7 971	2 436
PEĻŅAS SADALE			
Pamatkapitāls		–	1 339
Rezerves kapitāls		58	244
Maksājumi valsts budžetā un ziedojumi		–	853
Valsts ieņēmumos ieskaitāmais peļņas atlikums		7 913	–

PASKAIDROJUMI LATVIJAS BANKAS 1993. GADA FINANSIĀLAJAM PĀRSKATAM

GRĀMATVEDĪBAS METODES

Galvenās grāmatvedības metodes, kas izmantotas finansiālo pārskatu sastādīšanā, ir šādas:

GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Finansiālie pārskati ir sastādīti saskaņā ar izmaksu sākotnējo vērtību, izņemot zelta rezerves un akcijas, kas tika uzskaitītas pēc noteiktās vērtības (skat. 1. skaidrojumu).

ĀRZEMJU VALŪTAS NOVĒRTĒJUMS

Bilances aktīvi un pasīvi ārzemju valūtās ir izteikti latos pēc 1993. gada 30. decembrī Latvijas Bankas noteiktā kursa, izņemot SVF kvotu, kas novērtēta saskaņā ar SVF noteikto valūtas kursu.

Ieņēmumi un izdevumi, kas radušies ārvalstu valūtas maiņas kursa rezultātā, ir atspoguļoti postenī "Pārvērtēšanas konts", izņemot tos ieņēmumus un zaudējumus, kas radušies ārzemju valūtas maiņas darījumos ar komercbankām un ir iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

VALSTS KASES ZĪMES UN CITI VĒRTSPAPĪRI

Valsts kases zīmes un citi vērtspapīri ir novērtēti pēc pielāgotas (iegādes un nominālās) vērtības, jo šos vērtspapīrus paredzēts uzglabāt līdz to termiņa beigām.

PROCENTU IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Procentu ieņēmumi un izdevumi ir grāmatoti atbilstoši periodam, uz kuru tie attiecināmi.

VALSTS ĀRĒJAIS PARĀDS

Latvijas Banka kā valdības finansu aģents saņem Latvijas Republikai piešķirtos ārējos kredītus un tos tālāk kā vietējos kredītus novirza Latvijas komercbankām. Latvijas Bankas bilanci ir ietverti gan ārējais parāds, gan vietējie kredīti.

PAMATLĪDZEKĻI

Amortizāciju aprēķina pēc pakāpeniski vienmērīgā norakstīšanas principa, ievērojot pamatlīdzekļu noteikto lietošanas ilgumu, atbilstoši šādiem normatīviem procentos:

skaitļošanas tehnikai	–	11–12%;
biroja iekārtām	–	6–12%;
transporta līdzekļiem	–	11–14%;
ēkām	–	1–2%;
zemes gabaliem	–	0%.

SKAIDROJUMI ATSEVIŠĶIEM FINANSIĀLO PĀRSKATU POSTENĒM

1. ZELTA KRĀJUMI

Latvijas Banka 1993. gada martā atguva pirms 1940. gada okupācijas Anglijas Bankā noguldīto zeltu. Zelta krājumu izmaiņas 1993. gadā:

	Uncēs	Tūkstošos latu
Zelta rezerves 1992. gada beigās	67 474	16 902
Zelts no Anglijas Bankas	210 719	37 550
Zelta pārdošana	35 390	6 307
Valūtu kursu starpība	–	–4 877
Zelta rezerves 1993. gada beigās	242 803	43 268

Zelta vērtība 1992. gada beigās un 1993. gadā bija noteikta 300 ASV dolāru par unci.

Oficiālā fiksētā zelta cena 1993. gada 30. decembrī Londonā bija 390.47 ASV dolāri par unci. Tādējādi zelta krājumu tirgus vērtība 1993. gada beigās bija 56 315 tūkstoši latu.

2. KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Šajā postenī uzskaitītas konvertējamās ārzemju valūtas: kasē par 1 517 tūkstošiem latu, banku kontos – par 128 724 tūkstošiem latu, vērtspapīros – par 71 302 tūkstošiem latu, t.i., kopsummā par 201 543 tūkstošiem latu.

Konvertējamo valūtu rezervju sadalījums bija šāds:

	(procentos)	
	1993	1992
ASV dolāri	78	78
Vācijas markas	8	22
Lielbritānijas sterliņu mārciņas	1	–
Eiropas valūtas vienības (ECU)	13	–
Kopā	100	100

3. SVF KONTI

1992. gada bilancē bija atspoguļots SVF kontu saldo. 1993. gada bilancē SVF kontu atlikumi parādīti izvērstā veidā, lai atspoguļotu bilances aktīvā neizmantotās SDR rezerves un aizņemšanās tiesības SVF un bilances pasīvā – SVF kredītu un speciālās aizņemšanās tiesības. Latvijas Republikai piešķirtā speciālo aizņēmuma tiesību (SDR) kvota SVF ir 91.5 miljoni SDR.

4. STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS AKCIJAS

Starptautisko norēķinu bankā (BIS) Latvijas Bankai pieder 1 000 akciju. Bilancē atspoguļota akciju samaksātā daļa 1 040 tūkstošu latu vērtībā.

5. KORESPONDĒJOŠIE KONTI

Atsevišķi tiek uzrādīti konti, kas atvērti Igaunijai un Lietuvai, jo šo valstu valūtas tiek uzskatītas par konvertējamām pēc tur īstenotajām naudas reformām.

6. KREDĪTI NVS VALSTĪM

Šajā postenī uzrādīti kredīti, kuri bija izsniegti atsevišķām NVS valstīm norēķinu veikšanai ar Latvijas Republiku.

7. NEKONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Banka noteikusi, ka Latvijas komercbankām norēķini ar NVS valstīm jāveic, dibinot korespondentu attiecības tieši ar attiecīgo valstu komercbankām.

Sarunas par veco korespondējošo kontu atlikumu izlīdzināšanu notika 1993. gadā un turpināsies 1994. gadā.

Latvijas Bankas vadība neuzskatīja par nepieciešamu veidot uzkrājumus parādiem norēķinos ar NVS, kamēr turpinās sarunas par šo parādu pilnīgu izlīdzināšanu.

8. VIETĒJIE KREDĪTI BANKĀM

Vietējie kredīti bankām atspoguļo Latvijas komercbanku parākus Latvijas Bankai. Kā paskaidrots iepriekš, Latvijas Banka darbojas kā valdības finanšu aģents lielai daļai G-24 kredītu, kas piešķirti Latvijas Republikai.

9. VIETĒJIE KREDĪTI VALDĪBAI

Aktīva postenī "Valdība" uzrādīta G-24 kredītu daļa, kuru Latvijas Republikas Finanšu ministrija saņēmusi, lai piedalītos Latvijas Investīciju bankas kapitāla veidošanā.

10. CITI AKTĪVI

Šajā bilances postenī ir iekļauti Latvijas Bankas pamatlīdzekļi, avansa maksājumi iekārtu piegādātājiem un inventārs par 4 603 tūkstošiem latu, tajā skaitā:

mašīnas un iekārtas	918
nekustamais īpašums	645
avansa maksājumi iekārtu piegādātājiem	841
biroja iekārtas	445
citi aktīvi	1 754
Kopā	4 603

11. LATI APGROZĪBĀ

1993. gada beigās apgrozībā bija šādas latu (Ls) banknotes un monētas un santīmu (s) monētas:

Nominālvērtība	Summa (tūkstošos latu)	Skaitis (tūkstošos)	Īpatsvars (procentos)
Banknotes			
Ls 20	32 234.0	1 612	18.0
Ls 10	23 028.0	2 303	12.9
Ls 5	104 000.4	20 800	58.2
Monētas			
Ls 2	7 235.5	3 617	4.0
Ls 1	5 693.2	5 693	3.2
50 s	3 620.3	7 240	2.0
20 s	1 072.4	5 360	0.6
10 s	864.8	8 640	0.5
5 s	538.5	10 760	0.3
2 s	279.1	13 950	0.2
1 s	158.0	15 800	0.1
Kopā	178 721.2	x	100.0

1993. gada beigās apgrozībā vēl bija Latvijas rubļi 410.4 tūkstošu latu vērtībā. Tātad 1993. gada beigās apgrozībā bija vietējā valūta par 179 131.6 tūkstošiem latu.

12. VALDĪBAS ĀRZEMJU AIZŅĒMUMI

Šajā postenī atspoguļoti Latvijas Republikas valdības saņemtie G-24 kredīti, kurus Latvijas Banka ir saņēmusi kā valdības finansu aģents un tālāk izsniegusi kā vietējos kredītus komercbankām.

13. PAMATKAPITĀLS UN REZERVES KAPITĀLS

1993. gadā Latvijas Banka sāka piemērot pamatlīdzekļu uzskaiti, kura atbilst Latvijas Republikas likuma "Par grāmatvedību" prasībām. Atbilstošais fonds par 671 tūkstoti latu ieskaitīts Latvijas Bankas pamatkapitālā (līdz tas sasniedza Latvijas Republikas likumā "Par Latvijas Banku" paredzēto summu) un par 277 tūkstošiem latu – rezerves kapitālā. No 1993. gada peļņas rezerves kapitālā ieskaitīti 58 tūkstoši latu.

14. PĀRVĒRTĒŠANAS KONTS

Pārvērtēšanas konta izmaiņas 1993. gadā:

(tūkstošos latu)

	Zelts	Ārzemju valūtas		Kopā
		konver- tējamās	nekonver- tējamās	
Pārvērtēšanas konts 1992. gada 31. decembrī	16 902	20 238	-22 125	15 015
Atgūtais zelts no Anglijas Bankas	37 550	x	x	37 550
Valūtas kursa starpība	-4 877	x	x	-4 877
Pārvērtēšana	x	-29 170 ¹	-7 614 ¹	-36 784
Pārvērtēšanas konts 1993. gada decembrī	49 575 ²	-8 932	-29 739	10 904

¹ Pārvērtēšanas kontā ir atspoguļota realizētā un nerealizētā konvertējamās un nekonvertējamās ārzemju valūtas maiņas peļņa un zaudējumi.

² Zelta pārvērtēšanas kontā ir ietverti 6 307 tūkstoši latu kā zelta pārdošanas rezultāts 1993. gadā.

15. EIROPAS SAVIENĪBAS DĀVINĀJUMS

Šajā postenī uzrādīts Eiropas Savienības dāvinājums Latvijas Bankai, kas paredzēts mazu un vidēju uzņēmēj sabiedrību attīstībai.

16. CITI PASĪVI

Šajā postenī iekļauta atlikusī gada peļņa 7 913 tūkstošu latu vērtībā, kas 1994. gadā jāieskaita valsts ieņēmumos.

17. SAŅEMTIE PROCENTI

Latvijas Banka 1993. gadā par izsniegtajiem aizdevumiem komercbankām saņēma procentus summā 18 876 tūkstoši latu, tajā skaitā:

I ceturksnī	–	7 608
II ceturksnī	–	7 320
III ceturksnī	–	3 101
IV ceturksnī	–	847

18. IZDEVUMI NAUDAS DRUKĀŠANAI

Latvijas Banka 1993. gadā laida apgrozībā latu, kas aizvietoja Latvijas rubli. Lata banknotes iespiestas un saņemtas 1993. gadā 5 686 tūkstošu latu vērtībā.

19. ĀRKĀRTĒJIE IZDEVUMI

1993. gada laikā Latvijas Bankā tika norakstītas šādas summas: Padomju Savienības banknotes par 7 429 tūkstošiem latu un Latvijas Universālās bankas Ventspils nodaļas izdevumi par 2 068 tūkstošiem latu.

No apgrozības izņemtās Krievijas rubļu banknotes tika nogādātas Krievijas Centrālajā bankā bez atlīdzības Latvijas Bankai. 7 429 tūkstoši latu tika norakstīti 1993. gada peļņas un zaudējumu pārskatā kā ārkārtējs izdevums. Latvijas Banka turpina meklēt iespējas saņemt no Krievijas Centrālās bankas daļēju kompensāciju.

Latvijas Universālās bankas Ventspils nodaļas izmaksas ir struktūras izmaiņu izmaksas saistībā ar Latvijas Bankas bijušo nodaļu privatizēšanu.

FINANSIĀLO PĀRSKATU REVĪZIJAS SLĒDZIENS

AUDITORU ZIŅOJUMS LATVIJAS BANKAS PADOMEI

Mēs esam pārbaudījuši Latvijas Bankas finansiālos pārskatus uz 1993. gada 31. decembri kopā ar attiecīgajiem paskaidrojumiem. Par finansiālajiem pārskatiem ir atbildīga bankas vadība. Mūsu pienākums ir izteikt savu viedokli par šiem pārskatiem, pamatojoties uz mūsu veikto auditu.

Mūsu firma veica auditu saskaņā ar Starptautiskajiem audita standartiem. Šie standarti nosaka, ka auditu plāno un veic ar nolūku iegūt pietiekamus pierādījumus, kas apliecina, ka šie finansiālie pārskati nesatur nekādas būtiskas neprecizitātes. Audita ietvaros tika veikta finansiālajos pārskatos uzrādīto summu un to apliecinošo dokumentu pārbaude. Audita laikā tika novērtētas bankas vadības prognozes un vērtējumi saistībā ar vispārēju finansu pārskatu sagatavošanu. Mēs uzskatām, ka veiktais audits nodrošina pamatojumu mūsu izteiktajam slēdzienam.

Mēs neesam veikuši auditu 1992. gada 31. decembra bilancei, tādējādi mēs nevaram izteikt savu viedokli par salīdzinošajiem datiem bilancē.

Mēs uzskatām, ka finansiālie pārskati un ar tiem saistītie paskaidrojumi patiesi atspoguļo Latvijas Bankas finansiālo stāvokli 1993. gada beigās (31. decembrī). Grāmatvedības un saistīto faktu atspoguļojums ir atbilstošs centrālajai bankai.

Coopers & Lybrand
1994. gada 6. maijā

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLES ATZINUMS SAKARĀ AR LATVIJAS BANKAS FINANSIĀLĀ PĀRSKATA REVĪZIJU

Valsts kontrole piekrīt Coopers & Lybrand auditoru firmas veiktās Latvijas Bankas 1993. gada finansiālo pārskatu un ar tiem saistīto paskaidrojumu pārbaudes rezultātiem.

Latvijas Bankas 1993. gada finansiālais pārskats apstiprināms Latvijas Bankas padomē.

Latvijas Republikas Valsts kontrole
1994. gada 12. maijā

1. PIELIKUMS. MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 1993. GADĀ

(katra mēneša beigās, miljonos latu)

Rādītāji	Janv.	Febr.	Marts	Apr.	Maijs	Jūn.
A. Latvijas Banka						
Naudas bāze	114.9	120.6	128.3	135.0	158.9	170.5
Skaidrā nauda apgrozībā	81.6	87.3	84.7	92.9	101.6	117.1
Banku depozīti	33.3	33.3	43.6	42.1	57.3	53.4
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	71.0	72.4	66.0	68.8	63.9	68.7
Neto ārējie aktīvi	108.1	118.1	82.5	150.6	169.9	168.3
Konvertējamās valūtās	49.3	58.4	69.9	139.9	163.6	163.3
Nekonvertējamās valūtās	58.8	59.7	12.6	10.7	6.3	5.0
Neto iekšējie aktīvi	6.8	2.5	45.8	-15.6	-110.0	2.2
Kredīti	61.9	59.8	50.4	64.9	68.0	76.8
Bankām	60.0	61.4	45.3	56.9	63.4	61.7
Valdībai (neto)	1.9	-1.6	5.1	8.0	4.6	15.1
Kredītlīnija	10.8	9.0	7.5	10.0	7.0	15.7
Graudu kredīts	0	0	0	0	0	0
Pārējie posteņi	-55.1	-57.3	-4.6	-80.5	-79.0	-74.6
B. Visa banku sistēma						
Plašā nauda M2X	269.8	278.4	266.9	275.4	304.3	335.6
Skaidrā nauda (bez banku kasēm)	74.6	79.8	77.0	84.6	92.6	104.7
Nebanku ¹ depozīti (kopā)	195.2	198.6	189.9	190.8	211.7	230.9
Konvertējamās valūtās	96.2	102.1	88.1	90.9	97.9	107.9
Iekšzemes naudas piedāvājums M2D2	173.6	176.3	178.8	184.5	206.3	227.7
Neto ārējie aktīvi	194.7	197.4	139.6	208.1	229.8	236.8
Neto iekšējie aktīvi	75.1	81.0	127.3	67.3	74.5	98.8
Kredīti	144.1	145.6	154.8	160.2	185.7	213.3
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (%)	120	100	80	60	55	42
Vidējie kredītu un depozītu procenti (%)						
Starpbanku tirgū	..	..	..	..	..	..
Īstermiņa kredītiem latos nebankām	119.6	112.6	101.4	96.3	82.1	83.2
Nebanku termiņa depozītiem latos	30.4	34.4	48.4	43.3	36.5	41.4
LVL pret USD	0.843	0.788	0.702	0.663	0.656	0.658

¹ Nebankas – uzņēmumi un privātpersonas.

² M2D = skaidrā nauda apgrozībā – atlikumi banku kasēs + iekšzemes uzņēmumu, privātpersonu depozīti vietējā valūtā.

.. – dati nav pieejami.

1. pielikuma turpinājums

(katra mēneša beigās, miljonos latu)

Rādītāji	Jūl.	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
A. Latvijas Banka						
Naudas bāze	175.7	177.1	187.2	196.2	204.6	224.9
Skaidrā nauda apgrozībā	125.8	130.0	141.8	147.6	154.1	179.1
Banku depozīti	49.9	47.1	45.4	48.6	50.5	45.8
Skaidrā nauda pret naudas bāzi (%)	71.6	73.4	75.7	75.2	75.3	79.6
Neto ārējie aktīvi	186.1	183.8	204.0	213.8	214.8	233.6
Konvertējamās valūtās	183.8	184.4	204.7	214.8	216.0	235.3
Nekonvertējamās valūtās	2.3	-0.6	-0.7	-1.0	-1.2	-1.7
Neto iekšējie aktīvi	-10.4	-6.7	-16.8	-17.6	-10.2	-8.7
Kredīti	66.6	57.5	55.9	51.3	54.0	52.2
Bankām	53.2	46.6	38.7	39.0	48.3	44.8
Valdībai (neto)	13.4	10.9	9.4	4.5	-2.1	0.2
Kredītlinija	13.4	12.5	10.7	4.5	0	0
Graudu kredīts	0	0	7.8	7.8	7.8	7.2
Pārējie posteņi	-77.0	-64.2	-72.7	-68.9	-64.2	-60.9
B. Visa banku sistēma						
Plašā nauda M2X	338.0	370.0	401.4	417.7	434.6	462.4
Skaidrā nauda (bez banku kasēm)	111.5	117.5	125.9	127.5	132.5	152.8
Nebanku ¹ depozīti (kopā)	226.5	252.5	275.5	290.2	302.1	309.6
Konvertējamās valūtās	105.1	122.7	123.8	139.7	139.8	121.3
Iekšzemes naudas piedāvājums M2D2	230.2	243.4	268.2	271.6	290.7	336.9
Neto ārējie aktīvi	246.5	250.7	270.6	273.9	295.8	313.0
Neto iekšējie aktīvi	91.5	119.3	130.8	143.8	138.8	149.4
Kredīti	215.0	225.6	242.0	248.8	248.8	268.2
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (%)	38	38	30	27	27	27
Vidējie kredītu un depozītu procenti (%)						
Starpbanku tirgū	..	52.3	47.2	45.5	55.4	56.6
Īstermiņa kredītiem latos nebankām	75.7	71.5	81.7	81.5	69.0	61.8
Nebanku termiņa depozītiem latos	50.1	53.8	58.3	58.8	51.2	54.4
LVL pret USD	0.650	0.630	0.616	0.610	0.606	0.595

¹ Nebankas – uzņēmumi un privātpersonas.

² M2D = skaidrā nauda apgrozībā – atlikumi banku kasēs + iekšzemes uzņēmumu, privātpersonu depozīti vietējā valūtā.

.. – dati nav pieejami.

2. PIELIKUMS. KREDĪTIESTĀDES, KURĀM 1993. GADA BEIGĀS BIJA DERĪGA LATVIJAS BANKAS IZDOTĀ LICENCE

KOMERCBANKAS

1. A/s "Aizkraukles banka"
2. A/s "Ako banka"
3. A/s "Alejas komercbanka"
4. Akciju komercbanka "Avia-banka"
5. A/s "Baltijas rekonstrukcijas un attīstības banka"
6. A/s "Baltijas starptautiskā banka"
7. Akciju komercbanka "Baltijas tranzītu banka"
8. A/s "Banka Atmoda"
9. A/s "Banka Baltija"
10. A/s "Banka Sigulda"
11. A/s "Bauskas banka"
12. A/s "Centra banka"
13. A/s komercbanka "Dinastija"
14. A/s "Daugavas banka"
15. Akciju komercbanka "Doma banka"
16. Akciju komercbanka "Jelgava"
17. A/s "Latvijas komercbanka "Kredo-banka""
18. Akciju komercbanka "Kurzeme"¹
19. A/s banka "Land"
20. Latgales Akciju komercbanka
21. A/s "Latintreid-banka"
22. A/s "Latvijas biznesa banka"
23. A/s "Latvijas depozītu banka"
24. A/s "Latvijas ekonomiskā komercbanka"
25. Valsts komercbanka "Latvijas hipotēku un zemes banka"
26. Akciju komercbanka "Latvijas industriālā banka"
27. A/s "Latvijas investīciju banka"
28. A/s "Latvijas kapitāl-banka"
29. A/s "Latvijas kredītbanka"
30. Akciju komercbanka "Latvijas privātbanka"
31. Akciju komercbanka "Latvijas rekonstrukcijas un attīstības banka"²
32. Valsts komercbanka "Latvijas Republikas valsts krājbanka"³
33. A/s "Latvijas tautas banka"
34. A/s "Latvijas tirdzniecības komercbanka"
35. A/s "Latvijas universālā banka"
36. A/s komercbanka "Lettika"
37. A/s "Liepājas komercbanka"
38. A/s "LTN-Skonto banka"

¹ Licence atsaukta 1994. gada 31. martā.

² Licence atsaukta 1994. gada 18. martā.

³ 1994. gada martā mainīts nosaukums – valsts a/s "Latvijas krājbanka".

39. A/s "Ogres komercbanka"
40. Akciju komercbanka "Olimpija"
41. A/s "Olti-bank"
42. A/s "Akciju komercbanka "Parekss-banka""
43. A/s komercbanka "Paritāte"
44. A/s komercbanka "Polārzvaigzne"
45. A/s "Rietumu banka"
46. Akciju komercbanka "Rīga-bank"
47. A/s "Rīgas komercbanka"
48. Akciju komercbanka "Rīgas naftas un ķīmijas banka"
49. A/s komercbanka "Rīgas starptautiskā banka"
50. Akciju komercbanka a/s "Sakaru banka"
51. A/s komercbanka "Saules banka"
52. A/s "Talsu komercbanka"
53. Akciju komercbanka "Topbanka"
54. A/s "Tukuma banka"
55. Akciju komercbanka "Rīgas apvienotā Baltijas banka"
56. A/s "Vācijas-Latvijas banka"
57. Akciju komercbanka "VEF-banka"
58. A/s komercbanka "Ventspils apvienotā Baltijas banka"
59. Akciju komercbanka "Vesta"¹
60. A/s komercbanka "Viktorija"
61. Komercbanka "Zemes banka"

¹ Licence darbībai tikai vietējā valūtā. Licence atsaukta 1994. gada 27. janvārī.

LOMBARDI

1. A/s "Pirmais privātais lombards Rīgā"
2. A/s "Vecpilsētas lombards"
3. A/s "Rīgas komerciolombards"¹
4. A/s lombards "Unions"
5. A/s lombards "Margerts"
6. A/s lombards "Baltijas pērle"
7. A/s lombards "Pilārs & Co"²
8. A/s lombards "Dagne"
9. A/s "Lombards Laterna"
10. A/s lombards "Nauda un labklājība"
11. A/s lombards "Louan"
12. A/s lombards "Aizdevums"
13. A/s lombards "Velve"
14. A/s "Apvienotais lombards"

KRĀJAIZDEVU BIEDRĪBA

Kopdarbības sabiedrība "Latvijas krājaizdevu biedrība"

¹ Licence atsaukta 1994. gada 17. februārī.

² 1994. gada aprīlī mainīts nosaukums – a/s "Lombards Laimdota".

3. PIELIKUMS. LATVIJAS BANKAS PĀRVALŽU STRUKTŪRA 1993. GADA BEIGĀS

MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE:

- Analīzes daļa;
- Vērtspapīru daļa;
- Refinansēšanas daļa.

KREDĪTIESTĀŽU UZRAUDZĪBAS PĀRVALDE:

- Licencēšanas daļa;
- Uzraudzības daļa;
- Metodikas daļa.

VALŪTAS OPERĀCIJU PĀRVALDE:

- Maksājumu daļa;
- Darījumu un investīciju daļa;
- Ārvalstu kredītu daļa.

GRĀMATVEDĪBAS UN NORĒĶINU PĀRVALDE:

- Centrālās grāmatvedības daļa;
- Bankas iekšējo operāciju daļa;
- Finanšu daļa;
- Starpbanku norēķinu daļa.

INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE:

- Sistēmu analīzes un projektēšanas daļa;
- Programmēšanas un sistēmu ieviešanas daļa;
- Sistēmu ekspluatācijas daļa.

STATISTIKAS PĀRVALDE:

- Statistikas daļa;
- Statistikas matemātiskās analīzes daļa.

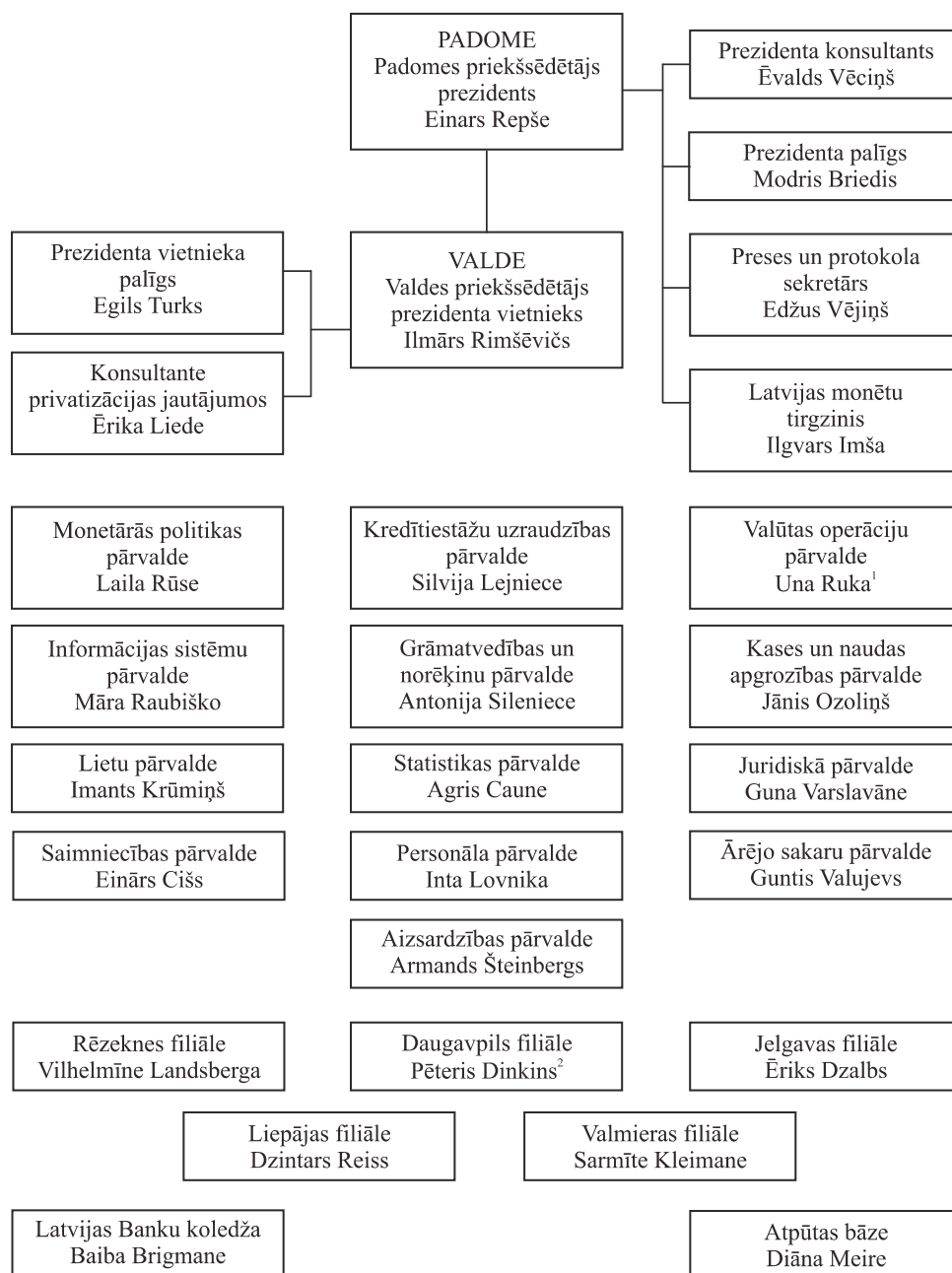
KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE:

- Kases un naudas pārvadāšanas daļa;
- Naudas apgrozības regulēšanas daļa;
- Centrālā glabātava.

LIETU PĀRVALDE:

- Kanceleja;
- Viesu apkalpošanas un tulkošanas birojs.

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA 1993. GADA BEIGĀS

¹ Vadītāja v.i. Kopš 1994. gada 18. aprīļa vadītājs – Roberts Grava.

² Kopš 1994. gada 10. janvāra – Jolanda Mateša.

Latvijas Banka. 1993. gada pārskats
Izdevējs – Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, LV-1050 Rīga, Latvija
Tālrunis: 323863
Fakss: 220543
Reģistrācijas apliecība Nr. 4-0084
Sagatavots iespiešanai un iespiests apgādā "Jāņa sēta"
Elizabetes ielā 83/85, LV-1011 Rīga, Latvija, Pasūtījuma Nr. 410